

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-kört 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt. 1/4 évre 7 frt. 1/4 évre 3 frt 50 kr.
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Bánffy bukófélben.

Budapest, január 6.

Megtörtént tehát, ami el nem maradhatott: báró Bánffy Dezső rászánta magát a távozásra. Bécsből azt a hírt kapjuk, hogy a kormányválság küszöbön van s legkésőbb hétfőre formálisan is bekövetkezik. A dolgok mai állása szerint báró Bánffy Dezső beadja lemondását s Lukács László pénzügy-minisztert fogja utódjául ajánlani, aki a kabinetalakítással megbízotván, megkezdi a parlament vezértényezőivel a tárgyalásokat, s ha sikerül a kibontakozás iránt velük megállapodásra jutni, akkor rövid lejáratu programmal megcsinálja a Bánffy nélküli Bánffy-kabinetet. Így állanak a dolgok ma; hogy a holnap nem hoz-e valami változást, azt természetesen nem tudhatni. De csaknem biztosan állítható, hogy a helyzet immár csak a kibonyolódás módjai és személys faktorai tekintetében módosulhat; maga a negatív tény, hogy Bánffy nem marad tovább miniszterelnök, megmásíthatatlan.

A dolog mai stádiumában természetesen tartózkodunk a bíralattól. Bánffy visszavonulásának híre nem lep meg bennünket; a távozó miniszterelnök nem ura többé a helyzetnek. A parlamentben tehetetlen, a saját pártjában mindenféle áramlatoknak játékszere, amelyek az ő hibájából ugyan, de az ő akaratára ellenére magukhoz tudták ragadni a többség vezetését. Programja sincs a kibontakozásra egyéb, mint ez: tovább dacolni. De a dacnak ez a csökkönysége nem hoz sem újncot, sem kiegyezést. Politikára van tehát szüksége nemcsak a többségnek, hanem a koronának és az országnak is. Politikára, amely kivezet a zsákutcából és amelynek tehát az első kelleke az, hogy közmeg-

nyugvást keltvén, ismét munkaképessé tegye a parlamentet. Ilyen politikát Bánffyval nem lehet csinálni; s ebből kategorice következik az ő elejtésének elkerülhetetlensége. Az új kabinet első dolga lesz a parlamenti békének a megoldandó törvényhozási feladatokkal kapcsolatos biztosítása; vagyis először a kibontakozás az obstrukcióból s aztán gondoskodás az állami rend fenntartására szükséges javaslatok kellő időben való elintézéséről.

Nem kutatjuk most, vajjon a kiszemelt utód alkalmasnak kínálkozik-e e kettős hivatás teljesítésére. Hisz ma még nem tudjuk, a kompromisszum hozza-e Lukács Lászlót, avagy Lukács László akarja-e hozni a kompromisszumot. Az előbbi esetben a helyzet lényegesen könnyebb volna, mint az utóbbiban. Bánffy eljöttével mindenestre új helyzet áll elő; a közélet pacifikálásának feladata ezzel félig meg van oldva. A feladat másik fele még okozhat gondot s adhat kemény munkát, de lényegesen nehézség ke aligha fog ütközhetni.

Egyébként a megindult fejlődéssel szemben a várakozó álláspont az egyedül jogosult. Ha a korona és a többség feláldozzák Bánffy-t, akkor nyilván nem azért hártják el az egyik személys akadályt, hogy helyébe másikat állítsanak a közviszonyok gyökeres javulásának útjába.

Ebben a helyzetben az ellenzékhez van egy komoly szavunk. Ne tegyen kockára mindent, hanem igyekezzék mértéktartásra. Ne érje be kevesebbél, mint amennyit az ország érdeke megkíván, de többet se követeljen ennél, nehogy olyan felelősségek háruljanak rá, amelyeket sem nem bírhat, sem nem akarhat elviselni. Csak ha minden oldalon teljes áldozatkészség mutatkozik, csakis akkor képzelhető üdvös kibontakozás az országra is, az ellenzékre is.

A fordulat.

Nagy fontosságú politikai fordulatról ad hírt Bécsből a táviró. Kiküldött tudósítónk azt telegrafálja, hogy báró Bánffy Dezső Fejérváry és Lukács miniszterek társaságában ma oly irányú előterjesztést tett a koronának az ország helyzetéről, amelynek logikai következése esakis egy, már legkésőbb beálló kormányválság lehet. Bánffy kénytelen volt beismerni a korona előtt, hogy a kiegyezés parlamenti elintéztét nem tudja biztosítani, mivel nem rendelkezik olyan eszközökkel, amelyek helyre tudnák állítani a parlament munkaképességét. A klotürt a fennálló jogrend keretén belül nem lehet behozni, a felosztás pedig alkotmányos akadályokba ütközik. Mindezeknél fogva Bánffy felajánlotta a koronának a maga visszalépését s Lukács Lászlót proponálta utódjául. A felség tudomásul vette ez előterjesztéseket s holnapra helyezte kilátásba döntését. Tudósítónk jelentése szerint Bécsben a politikai körök arról vannak meggyőződve, hogy a korona el fogja fogadni Bánffy lemondását.

Más oldalról Bécsből a következőket telegrafálják nekünk:

Bécs, január 6.

A magyar miniszterek Bécsben viselt dolgairól saját tudósítónk a *Neues Wiener Tagblatt* után a következőket jelenti:

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök ma reggel báró Fejérváry Géza és Lukács László miniszterekkel Bécsbe érkezett. Dél-élt fél 11 órakor a miniszterelnök fél órai kihallgatáson volt a királynál, amely után nyomban miniszteri értekezlet volt az uralkodó elnökle alatt. Ezen az értekezleten a nevezett három miniszteren kívül gróf Sechenyi Manó miniszter is jelen volt. Az értekezlet másfél óra hosszat tar-

REGÉNY.

Thiel, a vasuti ör.

(7) — Elbeszélés. —

Irta: GERHART HAUPTMANN.

Elment Thiel házikója előtt, a nélkül, hogy egy pillantást is vetett volna rá és végül — itt értetlen volt a dolog — valami különös okból csak nagynehezen jött előrbé, — a teste össze is volt több helyütt törve.

Tovább gondolkodott Thiel és már azt is tudta, hogy a felesége ugy szokott meg. Kétségkívül, mert miért pillantott volna olyan fájdalommal vissza és tovább vonszolta magát, holott a lábai már fölmondták a szolgálatot. Ó, ezek a borzasztó pillanatok!

Kendőbe burkolva vitt valamit magával. Valami ernyedt, véres, sápadt jószágot. És ahogy rátekintett, — ez a tekintet a multa emlékeztette az őrt.

Egy haldokló asszonyra gondolt, aki újon-szült gyermekét, akit itt kellett hagynia, szakadatlanul nézte, a mélységes fájdalomnak, a kimondhatatlan szenvedésnek azzal a pillantásával, amelyet Thiel épp oly kevésbé felejtett el, mint azt, hogy apja és anyja van.

Hova tűnt el? Nem tudta. Arra azonban világosan emlékezett, hogy rá nem is tekintett, csak tovább és tovább vonszolta magát bele a zivataros, sötét éjszakába. Hivta:

— Minna! Minna! — és erre fölébredt. Két piros, kerek világosság törté át a sötétséget, mint egy szörnnyeteg óriási szemeit. Véres fény jár előttük, amely az essőpöppeket vér-

esőpöppekké változtatta át. Ugy látszott, mintha véres hullanék az égből.

Thiel megborzadt. Mennél közelebb jött a vonat, annál inkább rettegett. Álom és valóság egybefolyt előtte. Még mindig a vándorló asszonyt látta a sineken és keze a löporos táskához tévedt, mintha meg akarta volna állítani az örülten szaguló vonatot. Szerencsére késő volt már, elsurant előtte. A vonat átbogott.

Az éjszaka hátralevő részében már kevés nyugalmat talált Thiel a szolgálatában. Tóbiást szerette volna látni. Ugy tűnt föl előtte, mintha évek óta vált volna el tőle. Végül annyira fokozódott már a nyugtalansága, hogy már-már ott akarta hagyni a szolgálatát is.

Hogy valamivel megelője az időt, Thiel, mi-helyt hajnalodott, elment a pályát vizsgálni. Balkezeben botot tartva, jobbában egy hosszú vas esavarkule-ot, egy sinen lépdelve elindult a piszkos szette hajnalba.

Itt is, ott is megerősített a esavarkulesal egy hengerezget, vagy ráütött arra a vasdarabra, amely a sineket egybekötöti.

Az eső és a szél elállt. A felhők repedései között itt-ott valami kis kékséget lehetett látni az égen.

Egyhangú topogása a sineken, összefolyva a vízcseppeket ringató fák álmos susogásával lassan, lassan megnyugtatta Thiel-t.

Reggel hat órakor fölvaltották. Rögtön haza felé ment.

Pompás vasárnap reggel volt. A felhők eloszlottak, a látóhatár peremén alásüledtek. A nap keltében egy óriási vérpiros drágakövet csillogtatott, azután aranyos sugarakkal árasztotta el az erdőt.

A fák koronáin, törzsein és a füveken a harmat csillogott. Üdeség hatotta át a levegőt, amely a szívet is meglegyintette. Thiel fejében is tündeztek lassan az éj szörnnyelátományai.

Abban a pillanatban pedig, amikor belépett

a szobába és a kis Tóbiás ajakát napsütötte ágyaeskájában még pirosobbnak látta, mint valaha, egészen eltűntek.

Nyoma azonban mégis maradt az éjjelnek! Lene azonban többszörönként valami idegenszerűt vett észre Thiel-en. Így a templomán, a helyett, hogy a könyvbe nézett volna, őt nézte egyre. És ebédnél is, amikor a kiesikét sző nélkül kivette Tóbiás kezéből, aki ki szokta vinni az utcára, és az anyja ölébe tette. Egyébként semmi különös dolgot nem látott rajta.

Thielnek napközben nem volt érkezése lefeküdni, este kilenc órakor már ledőlt az ágyába, mert a köve kezű héten nappali szolgálata volt. Már félig meddig aludt, amikor a felesége szólt, hogy holnap elmege vele az erdőbe, hogy a kis földet megkapálja és elvesse a burgonyát.

Thiel összerendezte. Fölébredt, de azért erősen benyonta a szemeit.

— Már a legelőbb ideje a munkának. — szölt Lene — ha azt akarjuk, hogy legyen valami a burgonyából.

Még hozzátette, hogy a gyerekeket is magával kell vinnie, mert előre áthatólag egész nap lesz dolog.

Az őt néhány érthetetlen szót mormogott, amelyre Lene nem is figyelt. Elfordult tőle és fagygyertya világ mellett a fűzőjét kapcsolta ki és a szoknyáit dobta le magáról.

Hirtelen megfordult, maga sem tudta, miért, és ura szenvedélyektől megmarengolt, sápadt arcára tekintett, amely tüzes szemeket meresztett rá.

— Thiel! — kiáltott rá az asszony félig mérgesen, félig megjévedve.

Mint a holt-kóros, ha nevéen szólítják, fölébredt kábultságából, néhány zavaros szót susogott, azután visszadobta magát vankosára és feje fölé huzta a takarót.

(Folytatása következik.)

tott. Jól értesült körök véleménye szerint a király ezen az értekezleten még nem döntött, hanem holnapra tartotta fenn elhatározását. A magyar miniszterek ennek okáért még holnap is Bécsben maradnak és holnap valószínűleg megint kihallgatásra mennek a királyhoz.

Hogy mi a magyar miniszterek bécsi útjának közvetlen célja, arról nagyon elágazók a vélemények. Állítólag még a szabadelvű párt sem tudja, milyen előterjesztéseket vitt Bánffy Bécsbe. Ellenben ellenzéki körökben bizonyosra veszik, hogy Bánffy már csak mint volt miniszterelnök tér vissza Budapestre. Bánffy környezetében kétségbe vonják, hogy a miniszterelnök beadja lemondását és azal argumentálnak, hogy semmi sem történt (?), ami a miniszterelnököt és a szabadelvűpártot eddigi magatartásának megváltoztatására indíthatná. Hogy az ellenzék újév óta új fegyverekkel küzd, nevezetesen a névszerinti szavazás taktikájával, azt ebben a körben nem tartják elegendő oknak arra, hogy Bánffy leszereljen. Inkább azt hiszik, hogy a magyar kormánytagjai azért jöttek Bécsbe, hogy előterjesztést tegyenek a koronának arra nézve, milyen rendszabályokhoz nyuljanak most, mikor az ellenzék nyíltan beismerte, hogy az obstrukcióval a parlament érdemleges munkáját meg akarja hiúsítani. A végső eszköz az országgyűlés feloszlata volna, vagyis appelláció a nemzetre, de ez ellen komoly aggodalmak merültek föl.

A helyzet megértésére vissza kell pillantani a legutóbbi napok eseményeire. Szerdán délután minisztertanács volt, amelyen a kabinet tagjai elhatározták, hogy ragaszkodnak eddigi álláspontjukhoz. Másnap kezdődött az ellenzék új taktikája, amelylyel megmutatta, hogy a névszerinti szavazással akár az egész ülészakot ki tudja huzni. Így állván a dolgok, a kormány tagjai mindjárt az ülés után tanácskozássra gyűltek össze a képviselőház miniszteri szobájában, hogy az obstrukcióval szemben állást foglaljanak. A délután folyamán a disszidensek vezetői, Szilágyi, Csáky és Andrássy Gyula felkeresték a tanakodó minisztereket, hogy — amint mondják — engedékenységre bírják őket. A disszidensek távozása után a minisztertanács még egy rövid ülést tartott és ennek határozatai alapján utazott Bánffy Dezső Fejérváryval és Lukácsal Bécsbe, hogy a királynak már másnap jelentést tessen a helyzetről és ezzel kapcsolatosan előterjeszse javaslatait.

A kormányhoz közel álló körökben nem hiszik, hogy kompromisszumról volna szó, ellenkezéleg azt hiszik, hogy a miniszterelnök előterjesztései az ellenzék ellen alkalmazandó eszközökről szólnak.

A király — mint a N. W. T. jelenti — meghallgatta Bánffy előterjesztéseit, de egy szóval sem nyilatkozott róla. A miniszterek azt hiszik, hogy a király a holnapi nap folyamán fogja közölni velük elhatározását. A miniszterek mélyszélesen hallgatnak utjuk céljáról és a kihallgatás eddigi eredményéről, de ez a hallgatás már nem tarthat soká. Legkésőbb hétfőn köztudomásra jut a király döntése.

Említésre méltó még, hogy a kompromisszumos tárgyalások Budapeston, ugyilátszik, szünetelnek, éppen a bécsi események hatása alatt.

A magyar kormány Bécsben időző tagjai ma délután megint értekezletet tartottak, amelyen egy ideig Kállay közös pénzügyminiszter is jelen volt.

A miniszterek Bécsben.

A miniszterek bécsi útjáról a következő félhivatalos tudósításokat kaptuk:

A Budapesti Tudósító jelenti: Báró Bánffy Dezső miniszterelnök, báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter és Lukács László pénzügyminiszter ma reggel ideértek és ma délelőtt az ő felsége körüli miniszteriumban hosszabb tanácskozást tartottak, amelyen gróf Széchenyi Manó ő felsége személye körüli miniszter is részt vett. A délelőtt folyamán ő felsége mind a négy minisztert hosszabb kihall-

gatáson fogadta. A miniszterek még a holnapi napot is Bécsben töltik.

Az Országgyűlési Értesítő a következőket közli: Báró Bánffy Dezső miniszterelnök, báró Fejérváry honvédelmi miniszter és Lukács László pénzügyminiszter ma reggel ideértek és kihallgatáson voltak a királynál. A miniszterek holnap is itt maradnak. Báró Fejérváry Géza az uralkodóhoz tagjainál átadta újévi szerencsekívánatait és a nap folyamán hosszabban értekezett Krieghammer közös hadügyminiszterrel.

Más forrásból ezeket jelentik:

Báró Bánffy a magyar házban szállt meg. Délelőtt 10 órakor a Burgba hajtatott, ahol a király hosszú külön-kihallgatáson fogadta; csak délután egy óra tájban érkezett vissza a magyar házba, ahonnan gróf Széchenyi miniszterrel a Sacherba ment ebédelni. Feltűnő, hogy gróf Thunall és az osztrák miniszterek egyikével sem tárgyalt.

Hogy Bánffy meddig marad Bécsben, még nem tudni, mert a visszautazásra nézve még nem történt intézkedés.

A kormánypartban.

A kormánypart klubjában ma este kétkedve fogadták a kormányválságról szóló hírt. A többség harcias elemei erősen vita-ták, hogy Bánffy a kiegyezést illető előterjesztésekkel ment Bécsbe s hogy megerősödve fog onnan visszatérni. De a párt zöme nem sokat adott ezekre a biztatásokra. Kitudódott ugyanis, hogy a korona nem sokáig ugyan bele az alkotmányon kívüli állapot létrehozásának kérdésébe, de utasítást adott a miniszterelnöknek, hogy tegyen mielőbb előterjesztést a végleges kiegyezés parlamenti elintézésének biztosítására. Bánffy az utóbbi napok eseményeinek hatása alatt kénytelen volt belátni, hogy a parlamenti ellentétek kiegyenlítése nélkül ez a feladatot lehetetlen teljesíteni. S tudva, hogy a mostani parlamenttel ő nem boldogul, igyekezett hangulatot csinálni a feloszlás mellett.

Am ez a törekvése kudarcot vallott. A többségnek legtekintélyesebb tagjai erősen tiltakoztak a törvényszegés ellen s kimondták, hogy a koronát aktív alkotmánysegésbe semmi szín alatt nem szabad belevinni. Ez egyéniségek egyike kerekén kijelentette, hogy feloszlás esetén azonnal leteszi mandátumát, de nem azért, hogy visszavonuljon a közéletől, hanem azért, hogy ezzel is tüntessen a kormány politikája ellen, s egyébként is felvegye a harcot ellene.

Ilyen körülmények közt Bánffy a kiegyezés biztosításáról csak egy módon gondoskodhatott: azzal, hogy félreáll s átengedi helyét olyas valakinek, aki ezt a parlamentet vissza tudná adni hivatásának. A koronának abban a felszólításában, amely Bánffy-t a kiegyezés parlamenti sorának biztosítására utasította, benne foglaltott tehát a consilium abeundi. Bánffynak ezután már nem volt kifogása az ellen, hogy kabinetjének egyik tagja a disszidensek útján tájékozást szerezzen a kibontakozás esélyei felől; a tájékozódások eredménye az az előterjesztés, amelyet Bánffy ma harmadmagával vitt a korona elé.

A többség tagjai közül azok, akik nem ringatóznak illúziókban, ilyennek látják a helyzetet. Szerintük is már a legközelebbi napokra várható az akut kormányválság bekövetkezése.

Lukács László jelöltsége a miniszterelnökségre Bánffynak a kívánsága. De a többség legnagyobb részének s az ellenzéknek favoritja az átmeneti kabinet vezetésére inkább báró Fejérváry Géza volna. Abból, hogy a felség a formális döntést holnapra halasztotta, nem az következik, hogy Bánffy még maradhat, hanem az, hogy a korona még ingadozik Fejérváry és Lukács között.

Lukács László miniszterelnök.

A Pol. Ért. jelenti: Jól értesült parlamenti körökben az a hír terjedt el ma este, mint pozitívum, hogy Bánffy Bécsben lemondott és utóda a miniszterelnökségben Lukács László pénzügyminiszter, aki a kibontakozásra irányuló tárgyalásokat kivezetése után azonnal meg fogja indítani.

A kompromisszum-tárgyalások.

Különböző közlemények jelentek meg a lapokban, hogy a kormány és az ellenzéki pártok részéről kompromisszum-tárgyalások folytak, sőt néhány lap meg is nevez egyeseket az ellenzék vezérférfái közül. A Politikai Értesítő fel van hatalmazva illetékes tényszökök részéről annak a kijelentésére, hogy mindezekig ilyenmő formális tárgyalások egyáltalán nem voltak, az ellenzéki pártok részéről senki ily célra felhatalmazást és megbízást nem kapott, feltételeket tehát nem is szabhatott. Ha történetek eszmecserék, azok teljesen magánjellegűek és semminemű politikai jelentőséggel nem bírnak. Az ellenzék vezérférfái el vannak készülve arra az eshetőségre is, hogy egyoldalúan megállapított békefeltételek kerülnek illetékes döntés alá s akkor a kormányparti taktika az ellenzékre fogja áthárítani akarni az ódiumát annak, hogy az így megállapított békefeltételek el nem fogadásával a békés kibontakozást lehetetlenné teszi. Az ellenzék még eddig egyáltalán nem nyilatkozott s így a döntésnek nem lehet objektuma. Hogy egyes kiváló más pártbeli, vagy pártokon kívüli politikusok minő feltételeket szabtak és szabnak esetleg a békés kibontakozás elérhetésére, azt az ellenzéki pártok vezetői, tehát épp azok, akik a kérdés megfordul, nem tudják, nem kutatják, azokért tehát nem is felelősek.

Bécsi lap a helyzetről.

A Neue Freie Presse mai reggeli számában a következőket írja:

A tárgyalások addig a pontig jutottak, amely a döntéstől már nem lehet messze. A Bánffy-kormány néhány tagjának a disszidensek csoportja egyes tagjaival tegnap folytatott tárgyalása után a miniszterelnök Bécsbe utazott. Kétségtelen, hogy a kompromisszum volt az értekezés tárgya. De mivel a miniszterelnök csak három nappal ezelőtt volt Bécsben, ahol a királynak jelentést tett, ennél fogva ebből, hogy most ismét szükségesnek tartotta a Bécsbe menetelt, azt kell következtetni, hogy a disszidensekkel folytatott konferenciában határozott javaslatok értek meg, amelyeket most a korona előtérjeszt. Ha a kormány még most is ragaszkodnék régi álláspontjához, amely a kisebbségnek adandó minden kedvezményt ridegen visszautasít, nem volna semmi oka, hogy azokkal a férfiakal tanácskozzék, akik kiváltak a liberális pártból, mert ezt az álláspontot nem helyeselték.

Pár nap tapasztalati elég volt annak megértésére, hogy keresztülvihetően az a program, mely szerint az alkotmányellenes állapot addig tartassék fűn, míg a többség ismét abban a helyzetben lesz, hogy a kormányt ne csak erkölcsileg, de gyakorlatilag is támogassa. Ha a kormány nem akarta magát kitenni annak a veszedelmes gyanúsításnak, hogy a konfliktust az alkotmány felrövetésére és személyes kormány inaugurálására használja föl, a harc egész tartama alatt a képviselőházat nem napolhatta el. A képviselőházban történők igazolják, hogy az ellenzék kimerülésére vagy kizézetésére nem lehet számítani. A többség tehetetlenül áll az obstrukcióval szemben. Amit elméletileg nem akar elismerni: hogy a többség elvének is van határa, azt most igen fájdalmasan gyakorlatilag kell kipróbálnia. A kísérlet, hogy alkotmányellenesen vezessék az ügyeket, az alkotmány uralmát azonban a parlament ülésezésével mégis elismerjék, ezek szorint meghiusult. A dilemmából, amelyen a liberális párt elvérezhet, csak egy kivezető út van, ez pedig az ellenzékkel való megegyezés.

Ha, ami valószínű, báró Bánffy személye lesz a kompromisszum áldozata, Magyarország ezt könnyebben fogja elviselni, mint hogyha a miniszterelnöknek és az állítólagos elvnek megmentése kedvéért a konfliktus még jobban kiélesedik és alighanem a liberális párt bomlásával végződik.

Apponyi és az oláhok.

A hivatalos sajtóiródának arra a rosszindulatú és nevetséges rágalma vonatkozólag, hogy az ellenzék, sőt a disszidensek is az oláhokkal paktálnak, ma gróf Apponyi Albert így nyilatkozott a Magyarországi egy tudósítója előtt:

— Az egész dolog nevetség. Mocsonyi Sándorral a Nemzeti Kaszinóban, amelynek tagjai vagyunk, én is szoktam találkozni s érintkezem is vele; véletlenül azonban az utóbbi időben még ilyen klub-életi érintkezésünk sem volt.

Írógépvétel előtt ne mulasztja el a YOST írógépet megtekinteni!! Csak így óvhatja meg magát attól, hogy saját kárára okulva, mégis arra kelljen visszatérnie. Bővebbet kívánatra beküldött katalógusunk mond.

„YOST“ IRÓGÉP
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
BUDAPEST, NEW-YORK PALOTA.

Egy szennyírat.

A *Bud. Tud.* ma este a következő félhivatalos kommunikát teszi közzé:

A *Bánffy és Tisza* című röpirat, amelyet postán 120 példányban megküldöttek a szabadelvű pártkörnek, a párt összes tagjainál méltó megütközést keltett és általános elítéléssel találkozott.

A kormánypart — úgy látszik — röstell, hogy ez a szennyírat, amelyről mi már elmondtuk nézetünket, az ő klubjából került forgalomba. Értjük ezt a röstellkedést. De ha csakugyan ilyen élénk az urak megütközése, akkor megfoghatatlan, hogyan tudták megengedni, hogy ez a gyalázatos merénylet a politikai tisztesség ellen az ő klubjuk helyiségeiben tegyen szert publicitásra. Az utólagos de válnak nem sokar ért: az ilyen merényleteket nem sejtálni kell, mikor már megtörténtek, hanem megelőzni.

A budapesti népgyűlés.

A budapesti függetlenségi polgári körből kiindult mozgalom, melynek célja, hogy az alkotmány fölülgasztása ellen tiltakozzék a főváros polgársága, mind erősebb hullámokat ver. A fülhivat 3000 példányban ma küldték szét az összes körökhöz, egyesületekhez, hogy a vasárnap megtartandó nagy előértekezleten jelen legyenek. A Sas-körben vasárnap délután három órakor megtartandó értekezleten kiküldenek egy végrehajtó bizottságot a mozgalom részleteinek kidolgozására, továbbá egy bizottságot, mely az összes ellenzéki pártklubokat meghívja a népgyűlésre. A népgyűlést körmenet előzi meg.

Marosvásárhely, január 6.

Maros-Torda vármegye alispánja *Désy Zoltán*, aki tudvalevőleg a mult országgyűlésen nemzeti párti képviselő volt, a vármegye tisztviselőinek 1899. év január elsejére — az állampénztárból — kiutalt fizetését nem fogadta el s kijelentette, hogy olyan kormányról, amely megszavazott állami költségvetés nélkül kormányoz, nem veszi át a vármegye hivatalnokaiknak a fizetését.

BELFÖLD.

Bolgár Ferenc nyílt levele. *Bolgár Ferenc*, a kismartoni kerület országgyűlési képviselője, kit a kerület meghívott beszámolójának megtartására, ma terjedelmes nyílt levelet intézett választóihoz, melyben ismerteti a mostani politikai helyzetet, és kifejti, hogy a Bánffy-kormány nemcsak káros, de veszélyes is a nemzetre, mert jogaitól egymástól fosztja meg s hovatovább az abszolutisztikus uralmat akarja létesíteni. Majd ismerteti az ellenzék négy hónap óta tartó harcát a kormány ellen s kijelenti, hogy a küzdelmet mindaddig folytatni fogják, míg a jelenleg felburjánzott korrupciót gyökerestől ki nem irtják.

Beszámoló. *Tóth János* függetlenségi párti képviselő holnap tartja meg beszámolóját P.-Fenyőn, vasárnap pedig Mezőtúron. A beszámoló képviselő kíséretében leutaznak *Kossuth Ferenc*, *Hentaller Lajos*, *Fáy István*, *Sturmann György*, *Kubik Béla*, *Puchler Győző*. Ugyancsak vasárnap délután Mezőtúr város polgársága nagy népgyűlést rendez, amelyen tiltakozni fognak az alkotmány fölülgasztása ellen. A népgyűlésen a leutazó képviselők közül többen beszédeket tartanak.

HIREK.

Budapest, január 6.

— **BUDAPESTI NAPLO.** December 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztatásnak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Porosz ezrednek a király.** Mint nekünk *Berlín*-ből telegrafálják, *Ferenc József* ő felsége a *Ferenc* császár nevét viselő 2. gárda-grátos ezred tisztikarának életnagyságu képét ajándékozta, amely az uralkodót az ezred egyenruhájában ábrázolja. Az értékes keretben levő képet január 11-én, az ötven éves ezredtulajdonosi jubileum napján, fogják a tiszti kaszinóban ünnepélyesen teleplezni.

— **A német császár hogyléte.** Pótdamból telegrafálják, hogy *Vilmos* császár állapota kedvező. A császár ma meghallgatta a hadügyminiszter és a katonai kabinetiroda főnökének jelentéseit. A teg-

napi estobédre hivatalos volt *Bulow* külügyi államtitkár is.

— **Szilágyinak — a pozsonyiak.** Amikor *Szilágyi* legutóbb pozsonyi választói közt időzött, a tisztelekre rendezett banketten néhányan azt az eszmét pendítették meg, hogy rendezzen a polgárság maga körében gyűlést s az így begyűlt pénzen festessék meg *Szilágyi* Dezső arcképét a városháza díszterme számára. Az eszme, mint levelözök írja, lelkes visszhangra talált s a gyűjtés eddigi eredménye is olyan, hogy már legközelebb egy előkelő művésznök megbízzák *Szilágyi* arcképének megfestésével.

— **Érdekes főherceg beszéd.** Budai honvédtiszt körökben sokat beszélnek *József* főhercegnek. A magyar királyi honvédség népszerű főparancsnokának beszédéről, amelyet a császári jubileumi éremmel való kitüntetések a báró *Fejérváry Géza* altábornagy által vezetett honvédelmi miniszteriumi tiszt és tisztviselői küldöttséghez intézett. E beszédet most szó szerint közli a *Budai Ujság*. A honvédelmi miniszter üdvözlő beszédére *József* főherceg a többi közt így szól:

Felsőleges urunk nehéz viszonyok között lépett a trónra. Én is szolgáltam a császári hadseregben. Elég jól éreztem magam ott, hisz ez az idő fiatalosság éveire esett. Felsőleges királyi urunk engem aztán a magyar királyi honvédség élére állított és én igaz magyar katona lelkemre mondom, hogy sehol se éreztem és sehol se érzem magam oly jól, mint itt. Magyar katona szívvel forrón köszönöm üdvözlésüket.

E szavakat „igaz magyar katona lelkemre” a könnyekig meghatottan ejtette ki a honvédfőparancsnok. A tisztelgő küldöttség természetesen lelkes éljenzésben tört ki. Megjegyezzük, hogy *József* főhercegnek az ötvenéves katonaszolgálatához még négy hónapja hiányzott. Ő felsége azonban a négy hónapot kegyelemből elengedte.

— **Szilágyi Sándor nagybeteg.** *Szilágyi Sándor*, az egyetemi könyvtár tudós igazgatója nagybeteg. Állapota, mint részvétel irésütünk, tegnapi hirtelen rosszabbra fordult, úgy, hogy házi orvosa dr. *Horráth Gyula* a legvégsőre is előkészítette legközelebbi hozzátartozóit. A szomorú fordulat hírére barátai és tisztelői köréből igen sokan tudakozódnak az öreg ur állapota felől és közelítünk számos kitünősége is kifejezte részvétét.

— **Milán király elutazása.** *Milán*, a szerb exkirály, aki tegnap óta vondege volt a fővárosnak, ma délután elutazott Budapestről. Tegnapi este az operában volt, a mai délelőttöt a Royalban levő lakásán töltötte és bosszabb kihallgatáson fogadta *Valatti Rikhard* budapesti elnököt. Ebben gróf *Apponyi Lajos* magyar királyi udvarnagy tett látogatást a királynál, mit *Milán* nemokára viszonozott. Délután egy óra ötvenöt perckor a kolozsvári gyorsvonattal utazott el; a búcsúzásnál megjelent *Veisz Soma* szerb alkonzul és *Lachuit* államfőnök. *Milán* a kereskedelmi miniszter által rendelkezésére bocsátott szalonkocsiban utazik gróf *Zichy Jenő*, *Elek Gusztáv* ezredes és több képviselő társaságában. A biharmeryei Nagyszalon holnap kezdődnek a vádászatok, amelyek csak néhány napig fognak tartani, miután *Milán* királynak szerdán már *Nisben* kell lennie.

— **Ki lesz az aradi püspök?** A *Metianu* aradi püspök metropolitává választása folytán megürült aradi püspöki székre *Goldis* Józsefet kandidálják. Egy nagyváradi lap tudósítója előtt *Goldis* úgy nyilatkozott, hogy három hónap mulva lesz a püspök-választás Aradon és ha csakugyan kitüntetést a bizalommal és megválasztják: első kötelessége lesz megköszönni magyarországi választói bizalmát s viszszaadni mandátumát. Megválasztását annál inkább reméli, mert most már eddigi ellenfelei is mellé sorakoznak, mert belátják, hogy az ő mértékletes politikája nem vezet a román nemzetiség és egyház romlására.

— **Frankfurti főkonzulunk kitüntetése.** Báró *Rothschöld* frankfurti osztrak-magyar főkonzult, mint azt Frankfurtból telegrafálják, az első osztályú porosz koronarenddel tüntették ki. *Rothschöld* kitüntetését nemcsak emberbaráti működésének tulajdonítják, hanem főként azoknak az érdemeknek, amelyeket hivatalos állásában szerzett.

— **Iparművészeti előadás.** Az agyagművészetről tartott ma délután érdekes előadást dr. *Wartha Vince* miniszteri tanácsos, műgyemeltani tanár, az Iparművészeti Múzeumban. Különös figyelmet keltett a koronázás és az edények készítése, amelyet az előadó a közönség előtt végzett. Az előadást zajos tapsokkal jutalmazta az előkelő közönség.

— **Vége. V. Károly** birodalmának minden gyarmatát: *Columbus* Kristóf hamvait viszik már *Cadix*-ba. Vége van az óriási gazdag birodalomnak, amelyben sohasem áldozott le a nap, összedőlt a sok pénzöntő, dus gyarmat és *Spanyolország* ma nem több, mint a *Pyrnaei* félsziget nagyobb fele. A kikötőkben még hadihajók horgonyoznak, a kereskedelmi vitorlások duzzadó szárnyával vidáman játszik a szél, pedig a hadihajók aligha fognak már spanyol érdekeket védeni s a vitorlások aligha fognak spanyol gyarmatokról árut szállítani a piszkos, vidám, nyüzsgő kikötőkbe. Miért? .. Erre a kérdésre talán nem is kell felelet. Spanyolorzágnak többé nincs gyarmata. És mivelhogy gyarmata nincs, gyarmatügyi miniszterre sincs szükség többé. Holnapról kezdve nem is lesz. *Krisztina* királyasszony ugyanis holnap élvezes egy árkus egyszerű, díszetlen miniszterpapirost és aláírja a nevét. Abban a pillanatban pedig, amikor ezt megteszi, lezáródik Spanyolország történetének egy fényes, csaknem négy százados korszaka, amely kezdődött egy világ fölfedezésével, egy végtelen birodalom megalapításával és végződött egy rövidke telegrammal, amelyet most bocsátott világgá az *Agencia Fabra*. Ha már benne vagyunk a búcsuzató hangulatban, hadd írjuk ide a hatalmas birodalom építáriumát, a mulandóság szimbólumát:

Madrid, január 6.

A régenskirályné holnap aláír egy dekrétumot, amelyvel a gyarmatügyi minisztériumot mint immár fölöslegest megszünteti.

— **Az eltűnt professzor.** Nagy feltűnést keltett világszerte *Harnack* darmstadti egyetemi tanárnak az eltűnése. Még nagyobb feltűnést kelt azonban, hogy a professzor ur megkerült, amiről bécsi tudósítónk ad hírt. *Harnack* — amint most konstatálták — a Rómba induló vonattal elutazott *Berlín*-ből, utközben *München*-ben kiszállt és azóta nyoma veszett. Hozzá tartozói a legrosszabbtól tartottak, mert *Harnack*-nak gyakran voltak ideges rohamai. Kerestették mindenfelé, de nem akadtak nyomára. Most végre visszakérült *Berlin*-be, de olyan állapotban, hogy aligha tudják meg tőle, hol bolyongott. Ma délután a berlini 15-ös pályaudvaron egy törődött uniforma ember jelent meg és engedelmel kért, hogy kissé megpihenhessen a pályaudvaron, mert nagyon elfáradt. A vasuti alkalmazotak rögtön tisztában voltak vele, hogy idegbajjal emberrel van dolguk és orvost hívtak. Az orvosnak aztán megmondta az idegen, hogy kicsoda, mire egy vasuti hivatalnok azonnal *Harnack* apóshoz hajtattott és értesítette őt, az esetről. *Harnack* felesége erre kisetett a pályaudvarra és az idegenben csakugyan felismerte férjét. A professzornak, ugyilatszük, meghab roddott az elméje.

— **Jóteköny alapítványok.** *Sopron*-ból jelenteti tudósítónk: Ma bontották fel a *Szilvester*-este elhunyt *Schwartz* Antal cukorkagyáros végrendeletét. *Schwartz*, aki életében már jóteköny célokra nagyobb összegeket áldozott, vagyonának nagy részét jóteköny és közeloakra hagyományozta. Szegény tanulók javára 40.000 koronás, szegény iparosok gyamolítására 20.000 koronás alapítványt tett. A soproni *Voss*-féle árvaház javára 10.000 koronát, a katolikus testvérgyűlés javára 7000 koronát, az evangélikus testvérgyűlést javára 3000 koronát hagyományozott. Közélele hagyományai meghaladják a 100.000 koronát. Az elhunytnak egyetemese örököse, testvére, dr. *Schwarz* Miklós, a soproni ügyvédi kamarának elnöke. A nemes hagyományozó szegény rokonairól is nagylelkűen gondoskodott.

— **Elhárított vasuti akadály.** Iglórlól táviratozza tudósítónk: Teljes két napi szakadatlan munkalkodás után ma reggelre végre sikerült a hóba tometett vonatot szabaddá tenni. A közlekedést ma reggel megnyitották.

— **Halálosok.** *Timkó* József kassai városi tanácsos, az *Abauj-Kassai Közlöny* szerkesztője január 4-én szívvelhűdes folytán hirtelen elhunyt. A boldogult hült tetemet január hó 6-án délután kísérték nagy részvet mellett örök nyugalomra. Elhunytáról a kassai negyvennyolcas párt külön gyászjelentést adott ki. — Dr. *Paracsi Bécsi* Geocson, a temesvári kórház igazgatófőorvosa, 48-as honvéd, a *Ferenc József*-rend lovaga, ma hosszas szenvedés után 63 éves korában elhunyt. Bécsi híres sebész volt, halálhíre nagy részvétet kelt az egész megyében, mert nemcsak kitűnő orvos, hanem nemes emberbarát és jeles hazafi is volt.

— **Üngyilkos kassziróné.** *Temesvárról* telegrafálják, hogy ott ma *Bodor Eszti* kávéházi kassziróné, egy feltűnően szép fiatal leány üngyilkossági szándékból gyufaoldatot ivott. Elvitték a kórházba, ahol most súlyos betegen fekszik. Tették oka az,

Kitüntetések: A cs. kir. kereskedelmi miniszterium legfőbb állami díja 1883. Nagy aranyérem 1880. I. oszt. érdem-érem 1880., valamint több díszokmány.

Alapítás éve 1870. **Belehrádek Ferenc** zongoragyáros Bács, VII., Mechitaristengasse 4. szám. ajánlja gyártmányait zongorákban, koncert-, szalon-zongorákban és rövid zongorákban, különösen a legkisebb fajtájunkat, 1 1/2 méter hosszú diminutiv- és mignon-zongorákat, valamint amerikai rendszerű keresztshurok zongorákat hat évi kezesség mellett. Fizetési módokat megegyezés szerint a legelőszöb gyári áron.

hogy szerelmes volt egy temesvári feleséges és osztrák ur emberbe, aki most szakítani akart vele.

— **Az egyetemi ifjak mozgalma.** Az egyetemi ifjak népes értekezletet tartottak ma az Egyetemi Körben, arra a birre, hogy a kört föl fogják oszlatni. Az értekezletet legifjabb Ábrányi Kornél nyitotta meg, aki bejelentette, hogy *Ludwig*, az eddigi elnök lemondott az elnöki tisztségről, mert az egyetemi hatóság rendeletét komoly megfontolás után meggyőződéssel ellenkezőnek tartotta és az elnökségre őt kérte fel. Ő azonban a ma délelőtti tartott bizottsági ülésen szintén lemondott a bizottság jegyzőkönyvébe a következő levelet vétette bele:

Tisztelt bizottság! A nagyságos Rektor az egyetemi tanács megbízásából ma délelőtti magához hívatott és abbéli kívánságának adott kifejezést, hogy szerezzeek érvényt tegnap kiadott rendeletének, mely szerint az Egyetemi Körben semmiféle politikai értekezés vagy gyűlés ne tartassék. En, míg egyrészt köteleztem magam, hogy a Nagyságos ur rendeletét a tisztelt bizottság tudomására hozom, addig kijelentem, hogy nem vagyok abban a helyzetben, hogy rendeletének engedelmesséjemet. Ennek folytán tartatlannak vélem az állásomat, amiről ezennel le is mondom. A Kör ügyeinek vezetését a Kör főtitkára, Koósra bízom.

Legifj. Ábrányi Kornél.

Ezután arra kérte az egybegyűlteket, hogy a mai gyűlés vezetésére más valakit válasszanak meg. Az ifjuság Szemenyey Kornélt kérte fel az elnökségre. Szemenyey kijelentette, hogy a Kör elnökséget nem vállalja el, mert ő éppúgy gondolkozik, mint az előbbiek, csupán csak arra vállalkozhatik, hogy a mai ülést vezesse. És azt hiszi, nem is fog akadni egyetemi hallgató, aki ilyen körülmények között a Kör elnökségét elvállalná. Egyébként tiltakozik az ellen a felfogás ellen, mintha a kör politikálna. A kör egyáltalában nem vesz részt a politikában, az egyetemi polgárok csupán mint választópolgárok tiltakoznak a mai ex-lex állapot ellen egyénenként, mivel az alkotmány, az ország alkotmánya fozog kockán és annak megmentésére minden honpolgárnak kötelessége közreműködni. Wolfner Pál hozzászólása után a Kör a következő határozatot hozta:

1. Az egyetemi polgárok a lemondott elnökkel teljes szolidaritást vállalnak.
2. Elnököt egyáltalában nem választanak, mert az elnökséget elfogadni egyetlenegy egyetemi polgár sem fogja.
3. Ezt a határozatot az egyetemi hatóság tudomására hozzák.
4. Az előkészítő bizottság a gyűlés szervezésére tovább fog működni.

A határozat egyhangú elfogadása után az értekezlet a lemondott elnökök és tisztviselők életével véget ért.

— **Végzetes hajópróba.** Hatvan ember vált végzetessé az a hajóvizsgálat, amelyet ma délután Barkingban (Essex grófság) a *Hervell-cég* hajógyárában tartottak. Kilenc új gőzhajót vizsgáltak fölül — jelenti londoni tudósítónk — és próba közben az egyik hajó felrobbant. Hatvan ember sebesült meg, kilenc ember súlyosan halt ott helyszínen. A telepen lévő épületek romba dőltek. A robbanás olyan volt, hogy fél mérföldnyire hallották.

— **Jótekonyság.** Reisz Sámuel budapesti lakos végrendeletileg háromezer forintot hagyományozott a Budán épülő zsidó menedékház alapjához s azonkívül ezer forintot alapítványt tett, amelynek a kamataiból évenként egy-egy férjhez menő leányt kap kiházasítási segélyt. A végrendeletet tegnap hirdették ki a budapesti törvényszéknél.

— **Nagy szédülés Körömden.** Nagy felháborodást kelt Körömden — mint nekünk onnan írják — a következő eset: Egy nemrég is még jóbirú bécsi kereskedő Körömden bizományi raktárt állított fel Singer Ignác felügyelete alatt. Pár hó előtt a bécsi kereskedő ottani raktárát szinleg eladta, hitelzőinek pedig váltókat küldött, melyeket oly egyénekkel íratott alá, akiknek semmi vagyonuk sem volt. Így Singer Jakab karátföldi lakossal 3000 forintos, Fürst Gottlieb körömdeni lakossal 4000 forintos váltót íratott alá Singer Ignác és társa Kohn Zsigmond bécsi lakosok. Wehoffer Mihály körömdeni magánzórt is be akarták csapni, amennyiben tőle nagy kamat kötelezettsége mellett 1200 forintot kértek kölcsön. Kohn Zsigmond ellen most Bécsben bünyenyítő vizsgálatot indítottak.

— **Vasuti baleset.** Bécsből telegrafjájuk: A városi vasutnak egy üres anyagszállító vonata, amely ma reggel 4 óra 18 perckor indult el Heiligenstadt-tól Ottakringba, a heiligenstadti pályaudvar környékén helytelen váltóállítást következtében vakvágányra került. A mozdony megrongálta a vágánycsatlakozást és eldőlésével az utfalón a Gunoldstrassera zuhant. A mozdonyvezető könnyű sérülést szenvedett. A forgalom egy irányban sem akad meg. A megrongált vágányt most állítják helyre.

— **Látogatás Heine nővérénél.** Kollár Zsófia, a brünni színház volt primadonnája, aki jelenleg Hamburgban szerepel, mint német lapokban olvasuk, levelet írt egy barátjának s abban többek között elmondja egy látogatását Embden asszonynál, Heine Henrik, a nagy költő nővérénél. Így ír többek között:

Noha már kilencvennyolc esztendő, azért Embden asszony még szokatlánul erős természetű, friss szellemű és élénk részt vesz olyan nyilvános eseményekben is, amelyek néha nincsenek is éppen inyere. Abban a karosszékből ültem, amelyben szegény királynék — az arcképe ott volt az asztalon egy rámban, amelyet a király ajándékozott — egy látogatása alkalmával ült... El sem mondhatom, mennyire izgatott voltam az első pillanatokban, amikor ebbe, hogy ugyan mikor ott álltam Embden asszony előtt és ő halk hangon szeretetreméltó hódón üdvözölt, az izgalomtól alig bírtam válaszolni. Arról az átkos gaztétről, amelynek szegény királynék áldozata lett, nem bírtam elég erőszavakkal szólani és sokáig beszéltem a királyné szépségéről és jószágáról is. Amikor a királyné említett látogatása alkalmával belépett hozzám, úgy tetszett neki, mintha napsugarak özönlöttek volna be, mondogta átszellemülten a visszaemlékezés hatása alatt. Megemlékezett arról a szeretetreméltó és mély érzéssel teli levről is, amelyet Gizella főhercegnő írt, s amelylyel együtt visszaküldötte neki Heine kiadatlan kéziratát. Ezért a kéziratért neki már tizenkétezer forintot is ajánlottak fel. Embden báró, a fia, aki szintén jelen volt, mondogta, hogy Heine ebben a kéziratban a bibliát „a szenvedő emberiség orvosságos szekrényé”-nek nevezi el.

— **Házasság.** Kormos Adolf Egerből eljegyezte Bródy Lujza kassaszonny Miskolcraól.

— **Nagy tűz a fővárosban.** Mészárszlózó világgossá jelezte ma este, hogy a Lipótvárosban nagy tűz pusztult. A telefon kilenc óra tájban hívta a tűzoltóságot. Dr. Fried és Weltner Nádor-utca 21. számú kétemeletes bérházának a tetőzete állott lángokban. Mire a tűzoltóság nagy felszereléssel megérkezett, a tűz már nagy arányokat öltött. Az egész tetőzet égett s elpusztulással fenyegette a padlást s a második emeleti lakásokat. Nagy erőfeszítésbe került, míg a veszedelmet lokalizálni tudták. A tetőzet teljesen leégett s a parkányzat a tűzoltók vizsugaraitól annyira átázott, hogy később leszakadt. A rendőrség s a katonaság szerencsére távol tartotta a veszedelem színhelyéről a kíváncsi közönséget s a lezuhant falrészek és kövek senkiben sem tettek kárt. Éjfélre a tűzoltóság ura lett a tűznek s kaszárnyájába visszavonult. Egy Straub nevű tűzoltót a mentők vittek haza. Munkaközben leestek egy gerendáról s a bokáját kifecamította. A kár mintegy nyolctíz ezer forint, mely azonban megtérül, mert a ház biztosítva volt.

— **Új nyilvános könyvtár.** Az iparművészeti múzeum könyvtára tegnap nyílt meg a nagyközönség számára. Az új könyvtár kizárólag iparművészeti szakmunkákat és szaklapokat tartalmaz. Szombat kivételével naponta este 6–9-ig van nyitva. Az iparosok számára mindig egy szakférfi van jelen, aai terveiket kijavítja s tanácsokkal szolgál nekik.

— **Sok az elmebeteg.** A fővárosból s a vidékről is az elmebetegeket rendszeren az angyalföldi elmeógyógyintézetbe szállították. Az ottani igazgatóság fel is vette őket, dacára annak, hogy a beteglétszám tetemesen meghaladta a megengedett számot. A legtöbb elmebeteg a rendőrség szállította az intézetbe, mert a fővárosban a megbáborodottak szállítása s felvétele a rendőrorvosok keretében tartozik, akiknek utalványa nélkül nem is lehet beteg felvenni. Az angyalföldi tébolyda most hivatalosan értesítette a főkapitányt, hogy a megengedett létszámot már másfél százzal túlhaladta, s több új beteget fel nem vehetnek. Ebből kifolyólag a főkapitány utasította az összes tisztviselőket s rendőrorvosokat, hogy ozentul a jelentkező feleket az elmebetegekkel egyenest a lipótzmezei országos elmeógyógyintézetbe szállítsassák.

— **Kifosztott templom.** A zsilvafőnánási csendőrség táviratilag értesítette a főkapitányt, hogy a közeli Óhaj község katolikus templomát felhörték s onnan a perselyek kiürítése után magukkal vittek az oltári szentséget s ostantartót. A betörőket mindenfelé keresik.

— **Vita az arképes levelezőlapok körül.** Bécsben a legközelebbi időben érdekes pür lesz abban a kérdésben, vajjon szabad-e árusítani arképpel ellátott levelezőlapokat annak a beleegyezése nélkül, akit az arképe ábrázol. A kérdés aktuálisá azzal lett, hogy a bécsi pestis óta dr. Poeh és dr. Müller arképpel ellátott levelezőlapokat áruinak. Dr. Poeh már akkor értesült erről, amikor a Ferenc-József-kórházban volt. Akkor megkérte egy kollegáját, hogy a bécsi orvosi kamara bevonásával szüntesse be ezeknek a levelezőlapoknak az árusítását. A kamara azt tanácsolta dr. Poehnak, hogy forduljon a rendőrséghez, vagy a helytartósághoz. A rendőrségnél való eljárás azonban eredménytelen volt. A rendőrség azt mondta, hogy nem illetékes ennek a kérdésnek az eldönté-

sére. Az úgy most már a felsőbb fórumokhoz, a helytartósághoz, esetleg a belügyminiszterhez kerül. Jogi körökben az a vélemény van elterjedve, hogy olyan emberek, akiknek a közéletben szerepük van, nem szólhatnak bele abba, hogy az arképpel terjesztik. Azzal okolják ezt meg, hogy a miniszter, a védőügyvéd, a színész, amugy is ki van téve a nyilvánosságának, ha tehát valaki megveszi az ilyen férfiaknak az arképet, csak fáradság nélkül akar ahhoz jutni, hogy megismerje. Másképpen áll a dolog az olyan arképekkel, amelyeknek ezek a személyiségek magán természetű, nem a nyilvánosságának szánt jelenetekben szerepelnek. Egy miniszternek az arképet szabad tehát árusítani, de már a minisztereknek a csoportképét ezzel a címmel, hogy: *minisztertanács*, — nem.

A tanítók közgyűlése.

Budapest, január 6.

Előrelátható volt, hogy a Magyar Tanítók Kaszinójának közgyűlése nem fog egészen simán lefolyni, mert a Kaszinó már régebben két pártra szakadt és e két párt mindent elkövetett, hogy saját feljöttjeit választassa meg. Az egyik párt nem akarta, hogy Verédy tanfelügyelő jusson be az elnökségbe, a másik pedig Verédyt óhajtotta az elnökségben. Azonkívül erős harc folyt azért is, hogy ki legyen a diszelnöke a közgyűlésnek, Mártonffy Márton kultuszminiszteri osztálytanácsos-e vagy Vajdaffy Gusztáv. Az ugynevezett Sennyey-párt mégis kivitte, hogy a mai ülés vezetésére Vajdaffyt kérjék fel, ami miatt aztán holmi kis obstrukció tört ki a másik pártban.

— *Éljen Mártonffy!* — kiabáltak tüntetően az ellenpárton, amikor Vajdaffy fellépett az elnöki emelvényre.

— *Éljen Vajdaffy,* zúgott rá a másik párt s percekig tartó láрма és zaj keletkezett.

Nagynehezen tudott szóhoz jutni Vajdaffy, hogy feltegye a kérdést, kit óhajtanák elnöknek.

— *Őn nem szavazhatat le magára!* — kiáltotta egy hang és a már szólni kezdő zaj újra kitört.

Jó negyedóra telt bele, míg az ülést megnyitotta Vajdaffy. Felhívta Bardócz Pált, hogy tartsa meg emlékbeszédét Szathmáry György volt elnökről, az elhunyt kultuszminiszteri tanácsosról.

Bardócz el is mondogta az emlékbeszédét, de a szenvedélyek még a beszéd alatt sem szüntek s alig lehetett érteni szavát a folytonos vitaközös miatt. Az elnök többször kénytelen volt csengetéssel rendreutasítani a hangosan beszélgetőket.

Bardócz Szathmáryban a hirtápirót, tudóst, országgyűlési képviselőt és a kulturpolitikust mutatta be. S végül mint nemzeti hőst ismertette, a következő szavakkal fejezve be emlékbeszédét: „Most esatoituk mi is a kegyeletes hála egy szerény levélkéjét az örökemlékezet koszorújához. A közkatonák seregében az elődért gyújtottuk meg a visszaemlékezés faklyáját, azzal a fogadalommal, hogy nemzeti népnevelésünk szent Apostolának őrizni fogjuk emlékét.

Most félórára felfüggesztette Vajdaffy elnök az ülést, hogy a szavazatokat beadhassák. A Mártonffy hívei beadván szavazatukat, valamennyien eltávoztak, hogy Mártonffyét lakásán felkeressék és hogy mellőztetéséért engedelmet kérjenek.

Vajdaffy félóra múlva újra megnyitotta az ülést és a betegen fekvő titkár helyett hárman olvasták fel a titkári jelentést: Révhegyi Iván, az intéző igazgató, Nagy László, a tanügyi és Brandtner Albin, a pénzügyi bizottság igazgatója. Nagy László jelentésében megemlítette, hogy a leányiskolák szervezése ügyében a Nagy László alatt működő bizottság javaslatot dolgozott ki, amelyet már át is nyújtottak a közoktatásügyi miniszternek, aki azt a főváros figyelmébe fogja ajánlani a leányiskolák létesítésénél. Kiténik még az előterjesztett jelentésekből, hogy a Kaszinóban számos előadást tartottak hírneves tanárok s éppen most kezdte meg Hegedűs tanár előadásait *Prometheus a világrodalomban* cím alatt.

A jelentéseket tudomásul vették és Nagy Lászlónak részletes jelentéseért köszönetet szavazott a közgyűlés.

Brandtner a jövő évi költségvetést terjesztette elő s javasolta, hogy a házalap pénze külön kezeltesseék.

Nagy vita támadt e kérdésben, amelyben résztvettek Révhegyi, Gulyás Ferenc és Ember Károly. A közgyűlés végre is úgy határozott, hogy Brandtner indítványa értelmében járt el.

Most újra kitört a zaj. Ugyanis Tóth Ferenc azt az indítványt nyújtotta be, hogy Mártonffy elnököljön a közgyűlésen s sokan követelték, hogy az indítvány felolvassassék. Vajdaffy kijelentette, hogy az indítvány tárgyalása az alapsabályokba ütközik és nem engedte a felolvasztatását.

— *Halljuk az indítványt!* követelődtek a többiek a saját percek multak el, mire elcsöndesedtek. Nagysokára hirdették ki a választás eredményét. E szerint igazgatóknak megválasztották dr. Verődy Károly tanfelügyelőt, Ember Károlyt, Tanos Sándort és Brandtner Albint. Titkár lett: Baróczy Pál. Az igazgatók a Kaszinó elnökét maguk fogják megválasztani az alapszabályok értelmében maguk közül.

A tanítók egyrésze között állítólag nagy az elkeseredés, hogy Nagy Lászlót, aki éveken át nagy buzgósággal meködik a tanítóság érdekében és aki a Kaszinó megteremtője, nem választották be az igazgatók közé.

A közgyűlés után lakoma volt, amelyen sok felkőszöntő hangzott el.

A Petőfi-Társaság nagygyűlése.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, január 6.

Huszonharmadik ünnepes közgyűlést tartotta ma délelőtt a Petőfi-Társaság az Akadémia dísztermében.

A magasabb életkor tekintélyt adott a Petőfi-Társaságnak, de pezsgő, fiatalos élénkségét, nagy agilitását egy csöppet sem apasztotta. A tekintélyben való gyarapodás nem növel copfét a fején, nem tétele föl vele vaskalapot, nem zárja el az élet friss lüktetését elől. A Petőfi-Társaság ma is benső összefogásban áll a kor hangulataival, a közönség érzésével és érdekessége, vonzó ereje éppen olyan nagy, mint alakulásának első éveiben.

A fiataliságnak ez a ruganyossága a Petőfi-Társasághoz uralkodó szabad szellem eredménye. A tagok ott valóságosan át vannak hatva annak a hatalmas költőnek a lelkeivel, akinek a nevét lobogójukra írták s ez a lélek, a szabadság, lak, a függetlenségnek ez a szent lelke megóvja őket minden kisszerűségtől, visszatartja őket attól, hogy szabad meggyőződésük bátor nyilvánítását akár egyes irányzatoknak, akár egyes vezető emberek kritikai abszolutizmusának alárendeljék.

Minden tag szabadon követi inspirációját, szabadon mondja ki egyéni véleményét. Csak a cél közös: a nemzeti irodalom kultusza. Csak egyet tartanak valamennyien szem előtt: azt, hogy a haladást képviseljék, hogy igazságokat hirdessenek, hogy minden fontos kérdéshez hozzájáruljanak, amit az irodalom, a társadalom, a nemzeti élet időnkint felszínre dob és hogy a meggyőződés bátorságával a nyelv művészetével, a jó modor finomságával fejlessék ki. Ezt tüzték ki programjukul, ezt a programot tartják és ennek a programnak a következetes fenntartásában rejlik a közönség állandó, mély érdeklődése a Petőfi-Társaság iránt.

A mai közgyűlés óriás közönsége is bizonyosságot teit a Petőfi-Társaság rendkívüli népszerűségéről. A nagy terem zsúfolásig tölve volt és az előkelő sokaság az ülés végeig együtt maradt s valóságos lelkesedéssel, tapsviharakkal ünnepelte azokat a kiváló költőket és prózairókat, akiket a társaság mai nagy gyűlése csatarendbe állított. Az igaz, hogy a tárgysorozat ma is, mint mindig, a legérdekesebb, legvonzóbb felolvasásokkal szolgált. Ma foglalta el székét Bartha Miklós, a magyar prózának ez a mestere, akit a közönség tüntető lelkesedéssel fogadott a Muzsák berkeiben, az efemer politikai tusák fölött álló szépirodalom magas régióiban. Maga ez az egy szám elég lett volna arra, hogy fényes hallgatóságot biztosítson a Petőfi-Társaság közgyűlésének. Bartha Miklós mellett nagy stílusú költeményeket olvasott föl Bartók Lajos és Ábrányi Emil. művészi rajzot Bárony István, érdekes önvalóságokat gróf Zichy Géza és pajkos humorral fűszerezett novellát Rákosi Viktor. Ahol ilyen gárda áll ki a sikra, ott a siker elmaradhatatlan.

A Petőfi Társaság nagygyűléséről szóló részletes tudósításunk a következő:

Bartók Lajos alelnök nyitotta meg a közgyűlést pár perccel tíz óra után. Sajnálattal fejezte ki, hogy a Társaság diszo, büszkesége, Jókai Mór (Nagy éjlenzés) gyöngékedése miatt ezáltal nem vehet részt a nagygyűlésben és nem mondhatja el előre jelzett elnöki megnyitó beszédét. Azután átadta a szót Szana Tamásnak, akinek a gondtal, lendülettel megírt tükári jelentéséből közöljük a következőket: A Petőfi

Társaság szenzációs batással ünnepelte meg március 15-ikének ötvenedik évfordulóját. Az ünnep maradó emlékéül szolgál a társaság kiadásában megjelent nagyrészt *Petőfi-album*. A társaság jelen volt. Garay János szegvárúdi szobrának leleplezésénél, a kolozsvári Unio-ünnepen és együtt örvendözött a Csokonai-körrel, midőn ez a debreceni színezzet százéves fennállásának évfordulóját ünnepelte meg a nagy alföldi városhoz méltó fényvel és lelkesedéssel.

A Társaság a szépirodalom nemzeti szellemében való művelésén s Petőfi kultuszának terjesztésén kívül a nagy költőre vonatkozó ereklyék összegyűjtését is fölvette programjába. Már ma is számottevő kollekcioja van Petőfi első fogalmazásu költeményeiből, leveleiből, egykoru arcképeiből, s kegyelettel őrizi a nagy költő régi karosszékeit. Petőfi álló óráját szintén megszerezte Mesterházy Kálmán, a szomorú végű festőművész hagyatékából. A Petőfi-társaság vagyona is gyarapodik. A mult évben 500 forinttal a Hazai Első Takarékpénztáregyesület, 200 forinttal Bulyovszky Lilla urnó, a nagynevű művész és 100 forinttal Hegedűs Sándor országgyűlési képviselő lépett az alapítótárok sorába.

Végül megemlékezett az elhunyt tagokról és szeretettel üdvözölte a Petőfi-Társaság új tagjait: Bartha Miklóst, Gárdonyi Gézát és Makai Emilt.

Most Bartha Miklós lépett a felolvasó asztalhoz zúgó tapsviharon. Annál mélyebb lett a csönd, amikor a magyar hírlapírásnak ez az elsőrangú művésze elkezdte olvasni rövid, de sokatmondó, nagy értékű fejtegetéseit a Nemzeti irányról.

Az a nagy kitételést, — ugymond — hogy a Petőfi-Társaság rendes tagjává választott, hírlapírói munkásságomnak köszönhetem. Mert én az irodalomban, abban a magas értelemben, hogy munkám fennmaradjon akár a könyvnyomtatásban, akár a nemzet lelkében, nem műveltem soha. Én csak a nap szükségének élek. Nem azért járom az erdőt, hogy rejtelmes zugában fölitaljam a háborgó indulatok összhangját és a mezőre sem azért megyek, hogy virággal ékesítsem a szivnek egy-egy elhaló dalát; hanem járom az erdőt, hogy tüzevalót hordjak a közélet kohójába és jár-m a mezőt, felszántani a talajt és kapálgatni a sorvadó plántákat.

Azután így folytatta: Minden nemzet annyit ér, amennyit saját erejéből termelni képes. Amit kívülről aggat magára, annak nemzeti becsé ninc. Ha nem így volna: a nyelv-mesterek volnának a nemzeti civilizáció legfontosabb tényezői. Minket nem az tesz magyarrá, amiben más nemzetekhez hasonlítunk, hanem az, amiben fölülkülönbözünk. A paripában sem az az értékes vonás, hogy hasonlít a számárhoz, hanem az, hogy különbözik tőle.

Nem kíméli falról beszélek, mert a teljes elzárkózás éppen olyan nemzeti halál, mint a beolvadás egy más nemzet gondolatvilágába. Én csak azt a kerítést tartom megóvandónak, mely a szomszédsgától elválaszt s a tulajdonjognak tiszteletet szerez. Igenis, legyen a művelődés minden ága az emberiség közkinésze; de óhajtánám, hogy még a bibliának is legyen nálunk magyar zamata. Azt pedig egyenesen kívánom, hogy a fekete rigó ne tüsszön szárnyába pávatollat, mert akkor nem tud röpülni és a magyar író ne igyekezzék a közönséget azzal a morzsával táplálni, mely a Zola asztaláról a szemétdombra került, mert ettől éhesen marad az olvasó.

Valódi erő, hódító és ellenálló képességgel csak abban a nemzetben lakik, amelynek föl fogása, érzelme, gondolkodási módja és izlése egységes. Ez az egység nemcsak megtűr, de feltételez is fokozati különbségeket az egyének műveltségi állapotához képest, de áthidalhatatlan válaszfalakat nem tűr meg. Ezt az egységet a hagyományok, a szenvedések, a dicsőségek, a viszonyok, az intézmények és kiváltségek a nyelv közössége hozta létre. Mikor az irodalom ezt az egységet apolja: akkor fokozza a nemzet hódító és ellenálló képességét.

A felolvasás befejező részében ezekkel a szép szavakkal áldozott Petőfi génuszának:

Dalaink szines sokasága bizonyít a mellett, hogy a költészetnek termékenyebb talaja nincs a mi földünkénél. De ha minden dalunkat elsöpörné egy nem képzelhető vihar — és együtt a népköltéssel megsemmisülne egész irodalmunk s a drága romhalomból nem maradna fenn egyéb, mint annak a világszeninek a kötete, kinek nevéből nemzeti címet alkotott magának a Társaság: akkor is, mint Cuvier egy gerincocsigolyából az óslényt, ez kötetből meg lehetne konstruálni a magyar nemzet egyéniségét, fajbeli előkelőségét, százados szenvedéseit, költői hajlamait, szellemi képességeit és nemess szokásait. Miért? Mivel e nagy költő gondolatai, vágyai, keservei, szenvedélyei és tehetségei tökéletes összhangban voltak a nemzeti lélekkel. Legyen ő a mintánk vers-

ben és prózában, ha hívek akarnunk lenni e Társaság nemzeti címeréhez!

Perceg tartó taps és éljenzés követte Bartha Miklós felolvasását, aki mélyen meghatva hajlongott a tetszésnek ebben a viharában.

Gróf Zichy Géza következőkét ezután, aki *Lámpa-láz* címen egész sereg szellemes, humoros adatot, ötletet sorolt föl a művészet, de különösen a saját életéből. Az inténdáns-korára vonatkozó visszaemlékezései különösen kedvesek voltak. A közönség pompásan mulatott a gróf jóízű csevegésén.

Lekes taps fogadta Ábrányi Emilt, aki *A vándor* című költeményét szavalta el. Karácsony éjjelén rejtélyes vándor, csodaszép, bánatos arcu férfi halad el a költő mellett, aki csodálatos varázstól megkapva megy a vándor nyomában. A rejtélyes idegen elkerüli a királyi kastélyokat, a gazdagok palotáit, a fényárban uszó templomot, még azokat a helyeket is, ahol hivalkodó urí dármak osztják ki a karácsonyi ajándékokat az árva gyermekeknek. A vándornak egyszerre csak nyoma vész, éppen amikor a város, a királyllyal, a főpapokkal és a mágns urakkal egyetemben, fényes processzióban indul a vándor fölkeresésére, aki nem más, mint maga a nazaréti Jézus. A csodálatos vándor végre megtalálják — egy kunyhó közepén, ahol kolduslúknak gyujt karácsonyfát. Mind tédre hullanak a kunyhó előtt, amikor a vándor kimegy. De a vándor egy pillanásra sem érdeemesíti a cifra társaságot. Szó nélkül tűnik el lassan, lassan, mialatt angyalok hosszánája tölti be a levegőt.

Zúgó éljenzéssel fogadta a közönség Ábrányi Emil gyönyörű versét, majd váraozással teljesen fordult Bárony István felé. Költemény prózában volt a címe annak a megragadó hangulatképnek, amit Bárony felolvasott: az ősi kikiricsekről van benne szó. Bárony egy tollvonással egész mező ősi kikiricset varázsol elénk, sőt a színek s a hangok e nagymestere meg is szólaltatta őket.

Most Bartók Lajos lépett a pódiumra, hogy elszavalja egyik legszebb költeményét. *Szirmay Tamás, Szirmay Jób* történeti tárgya mellett is a jelenhez szól s a szenvedélyek haragszóból, a kürtök riadásából is élesen kirezeg a költő honfábanatának aggodó szava. A közönség lelkesedve hallgatta a költeményt s a végén riadó éljennel fejezte ki a tetszését.

A felolvasások sorát Rákosi Viktor fejezte be egy vig elbeszéléssel (*Történet, aminek nincs vége*) folytonos kacagás közt, rendkívüli hatással.

Tizenkét órakor a nagygyűlés befejeződött.

Déli egy órakor lakomára gyűltek össze az István szálló első emeletén. A tagok közül ott voltak: Bartók Lajos, Endrődi Sándor, Zichy Géza gróf, Bartha Miklós, Szabó Endre, Szabóné Nogáll Janka, ifj. Ábrányi Kornél, Bárony István, Abafi Lajos, Ábrányi Emil, Jakab Ödön, Rákosi Viktor, Sebők Zsigmond, Szana Tamás, Kenedi Géza, Makai Emil, Prém József, Bercsényi Béla, Pósa Lajos, László Mihály, Ambrus Zoltán, György Aladár, Vértési Arnold társasági tagok.

A banketten gazdagon volt képviselve a sajtó és az előkelő magyar társadalom.

A tósztok sorát Bartók Lajos nyitotta meg, aki a távollevő Jókai Mórra írtette poharát, majd Bartha Miklóst köszöntötte fel. *Jókait* — ugymond — a politika ragadta el most tőlünk; meghalt, mikor addt fizetett. De a politikától jött közénk az a másik, akit szintén ma ünneplünk: Bartha Miklós! (Éljenzés.)

Bartha Miklós nyomban válaszolt és lendületes, tapssal többször felbuzakított tószta végén a *Kuruc dalok* költőjére, Endrődi Sándorra írtette poharát. Vértési Arnold, mint legidősebb tag, a legfialabbaikat köszöntötte föl: Gárdonyi és Makai Emilt. Gárdonyi nem volt jelen (táviratban mentette ki elmáradását), de Makai Emil válaszolt, nagyon elmésen, formásan. Jakab Ödön, Bercsényi Béla, gróf Zichy Géza és Rákosi Viktor szintén nagy hatással tósztoztak. Rákosi indítványára a jelen voltak nyomban elhatározták, hogy *Petőfi* halálának felszázados fordulója alkalmából jövő március végén nagy irodalmi ünnepet tartanak Kolozsvárról. Zichy Géza gróf pedig megjegyezte, hogy erre az ünnepre kantátát ír és a saját vezetése alatt adatja elő.

SZINHÁZ. MŰVÉSZET.

** Operaház. A *Hugenották* mőra kitűzött előadása elmaradt, mert Valentin személyesítője, Vasquez gróf, délelőtt egészen váratlanul lemondott és a szőpre ez idő szerint más énekesnő nem akad a szőpre királyi Operaháznál. A Meyerbeer hősias dalműve helyett ennőlfogva a *Troubadourt* adták, érdekes szereposztásban, amennyiben Azucenát ezuttal

Semsey Mariska énekelte; a fiatal művész nő ugyasól-ván az utolsó percben, késő délután vette át és minden próba nélkül el is énekelte a nehéz, farsztó szerepet (még csak egyetlen egy zongorapróbát sem adott neki), élénkelte pedig igazi művészi ambícióval, szép tehetségnek teljes érvényesítésével. A többi szereplők közül még kiváló sikert aratott F. Pewey Irén asszony jeles Leonórája, továbbá Beck férfin, erőteljes Lunája, és Larizza, aki érces hangú, habár kissé faragatlan Mauricio volt. (p.)

Vendégzereplés. Baróti Irma a kolozsvári Nemzeti Színház tagja nagy sikerrel vendégzereplelt Monori Sándor gyulafehérvári társulatánál. A művész nő a *Doboz* néző leányában, Trüllyben és a Nagymamában lépett fel.

Színész és kritikus. A kolozsvári színházi botrány a bíróság elébe kerül. Szerdahelyi Ferenc, az ottani Nemzeti Színház tagja rágalmazás miatt tett panaszt ellenfele ellen. Szerdahelyi egy nyílt levélben, amelyet a közönséghez intézett, úgy adja elő a tényállást, hogy ő a kritikusra nem azért támadott rá, mert róla kedvezőtlen kritikát írt. A szóban forgó kritika a *Durand és Durand* című darabról szól, amelyben ő nem is játszott. Ebben a kritikában két színésznőről foglalkozott olyan becsmérlő állítás, amely kívül esik a kritika jogos körén s amely minden lovagias férfinak kötelességévé tette volna, hogy a megtámadott színésznők védelmére keljen. A nyílt levél ide vonatkozó része így szól:

Azonban az említett „kritikában” a színház két előkelő hölgytagjáról a következő kifejezésekkel írt: „Az ilyesmivel talán Ripacséknál hatást lehet elérni, de a kolozsvári közönség hitelességet kap tőle.” A másik hölgyről pedig: „Jobban tenné a kisasszony, ha alsó-szoknyát venne magára.”

A kínos ügy lovagias oldalára nézve a nyílt levélben Szerdahelyi azt igyekszik bizonyítani, hogy teljes korrektséggel járt el. Az ügyben különben most már a bíróság fog ítélni.

Magyar Képzőművészek Egyesülete. A Magyar Képzőművészek Egyesülete legutóbb tartott közgyűlésén három (festőművészeti, szobrászati s építészeti) szakosztályt alakított meg az 1899. évre. Az egyesület elnöke Basch Gyula festőművész, titkára Kacsányi Odón, pénztárnoka Vajda Zsigmond lett. A festőművészek szakosztályának elnöke Károlyi Bertalan, jegyzője Both Menyhért, a szobrászati szakosztály elnöke Zala György, jegyzője Kallós Ede, az építészeti szakosztály elnöke Schuck Frigyes, jegyzője Aigner Sándor lett.

Vakok hangversenye. A Vakokat Gyámoltó Országos Egyesület január 8-án, vasárnap délután öt órákor a Royal nagyszálló dísztermében hangversenyt rendez. A hangversenyen többek közt két leány, Klein Ilona és Nobel Mariska is közreműködik.

A temesvári színház renoválása. A magyar színészetnek egészen meghódított Temesvár városa azzal közölte a magyar színházra oly örömdetes új erőt, hogy renováltatja a színházat. A városi mérnöki hivatal, mint nekünk írják, a napokban nyújtotta be a város tanácsához a restaurálásról szóló tervezetet, amely a díszítést, a páholyok, ülőhelyek, kárpitok megújítását foglalja magában. A restaurálás-hoz nemcsak a hozzáfognak, hogy az állandó magyar színészek Thália új templomában jól érezzék magukat.

Fidelio Parisban. Beethoven *Fidelio*ja nyolc év pihenés után a napokban a párisi Opera Comique-ban került színre. Leonórárt Caron kisasszony, Fideliót Verguet énekelte. A dalműnek csekély sikere volt, dacára annak, hogy a párisi sajtó a legnagyobb megszállással ir Beethoven zenejéről.

Ricordó Amerika ellen. Ricordó, az ismert olasz zeneműkiadó párral támadta meg *Blair* és *Harris* színházi vállalkozókat, akik Puccini *Bohémek* és *Manon* című operáit New Yorkban, Baltimoreban és Filadelfiában jogosultsággal adták elő. Az amerikai bíróság ítélete kötelezi a vállalkozókat, hogy elégtételt ki Ricordó jogos igényeit, ellenkező esetben komény büntetéssel fenyegeti őket.

Külföldi színházak. A párisi Opera Comique legközelebbi újdonsága Beethovennek *Fidelio* című dalműve lesz. A dalművet 1860-ban már adták Párisban. — Louis Legendre négyfelvonásos szimfonia, *Moraset kisasszony*, a párisi Gymnase-színházban teljesen megbukott. — Georges Dural és Maurice Hennequin új vizitékának a *Le voyage autour du Code*, a napokban volt a bemutatója Párisban; szép sikert aratott. A darab erősen bohózatos hatásokra van építve s különösen a harmadik és negyedik felvonása tevényt. — A milánói Scala-színház, mint minden évben, az idén is karácsony másnapján megnyitotta Wagner Rikárd *Mesterdalnokok* című operájával.

Az Operaház előadása otthon. Holnap szombaton este a magyar királyi Operaházban a *Tevés nő* dalmű és a *Nappal és az éjjel* ballet kerül színre. A *Telefon* *Hirmondó* az előadást közvetlenül fogja és így az előzőek otthon is végighallgathatók. Opera után 11 óráig cigányzene lesz hallható a kagylókön.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ A királyi közigyelők országos egyesülete ma tartotta rendes évi közgyűlését a budapesti királyi törvényszék felelővívelli tanácstermében. Zimányi Alajos budapesti királyi közigyelő, az egyesület elnöke, megnyitó beszédében beszámolt az egyesület

lefolyó évi tevékenységéről. A közgyűlés dr. Charvart Oszkár fumei közigyelő indítványára, tekintettel a polgári törvénykönyvnek folyamatban levő szerkesztési munkálataira a következő határozatot hozta:

Munkálatokra vonatkozó dologi jogok szerzése tárgyában, az eddigi egységes szerzési ügyletnek kettéválasztását elfoizadásra nem ajánlja, azonban az ügyletnek kötelező mozzanataira vonatkozó bírói cognitív mellőzetőnek s a telekkönyvi bejegyzést pusztán a dologi mozzanatokra vonatkozó s a telekkönyvi hivatalok által teljesítendő formál cognitívra alapíthatnak s ez uton egyszerűsöd a bíróságokat a peren kívüli eljárás ezen ágára vonatkozó teendő elállításától felmenthetőnek véli, —

az ilyen alapokon fekvő telekkönyvi rendszer garanciáit a szerzési ügyletre vonatkozó közokirati kényezserre s a közokiratot felvonó királyi közigyelő felölősségére véli alapítandónak.

TÁVIRATOK.

Róma, január 6. *Reuter* grófné, a vatikáni osztrák-magyar nagykövete neje ma délután meghalt. *Reuter* grófné szívbajának esett áldozatul, amelyben két év óta szenvedett és amely azóta, hogy a grófné mult év november havában Nauheimből visszaérkezett, rosszabbra fordult. Ma reggel a grófné valamivel jobban érezte magát. Délután két órákor azonban beállott a krízis és mindjárt utána a halál. A nagykövetségen kitett ivre számos előkelőség iratkozott fel.

A revízió.

Páris, január 6. A *Gaulois* szerint *Lebrun-Renault* századoson kívül egy rendőr előtt is nyilatkozott Dreyfus. A rendőr szolgálatot végzett azon a kocsin, amelyen Dreyfust lefokozása után a fogházba szállították. *Dreyfus* az említett lap szerint a rendőrnek azt vallotta:

— Nos hát ha bűnös vagyok, mások is bűnösök!

A rendőr erről a vallomásról nem értesítette mindjárt a főlebbelvit, hanem csak akkor, mikor *Dreyfus*nek *Lebrun-Renault* előtt tett vallomását kétségbe vonták. A semmitűszék néhány nappal ezelőtt állítólag ki is hallgatta ezt a rendőrt.

Páris, január 6. (Havas.) Az igazságügyi palota folyosóján azt beszélük, hogy nincs semmiféle rendkívüli titkos dossier a Dreyfus-ügyben. Az egyetlen Dreyfus-féle dossier az, amelyet át-tettek a semmitűszékhez. *Nem létezik* továbbá *Films* császárnak Dreyfushoz intézett levele, sem Dreyfusnak *Films* császárhoz intézett levele. A miniszterelnöknek és a hadügyminiszternek nincs tudomása róla, hogy ilyen levél, amelyet állítólag megsemmisítettek, valaha létezett volna.

A *Bard-Picquart*-ügyben befejezték a vizsgálatot. A vizsgálat során kiderült, hogy Bard, aki utasítást kapott, hogy közölje *Picquart*val, hogy a semmitűszék nem hallgathatja ki, *Picquart* ez-redest, akit nem ösmert, több helyiségben kereste és tévedésből *Quesnay de Beaurepaire* elnök irodájába nyitott be. *Picquart*nak meg kellett neveznie magát, hogy *Bard* teljesítthesse a megbízást.

Páris, január 6. A revízióellenes újságok féktelen dühvel támadják *Bard* semmitűszéki bírót, amiért mint a revízió előadója a revízió mellett nyilatkozott. Az egész antirevizionista sajtó egyre azt híreszteli, hogy *Bard* bírót rajtakapták, amint a tanúk szobájában várakozó *icquart* ezredesnek bizalmasan azt mondta:

— *Kedves Picquartom, most megcsíptük Gorse tábornokot!*

Az újságok hajszája végre arra készítette az igazságügyminisztert, hogy az ügyet megvizsgálja és a vizsgálat kiderítette, hogy az egész híresztelés merő *régalom*. A vizsgálat szerint a híresztelés alapjául szolgáló eset ez volt:

Bard előadót megbízták, mondja meg *Picquart*nak, hogy csak másnap fogják kihallgatni. *Bard* erre kiment a tanúk szobájába, ahol *Picquart* mint katonai fogoly, katonai őrizet alatt várakozott. Minthogy *Bard* nem ismerte *Picquart*-t, kinyitotta az ajtót és kiküldölte az ezredes nevét, mire *Picquart* odalépett hozzá és ezt mondta:

— Én vagyok *Picquart* ezredes.

Ennyi volt az egész beszélgetés, amelyből olyan nagy tökét kovácsoltak a revízió ellen-ségei. (nvt.)

London, január 6. (A *Budapesti Napló* távirata.) A *Daily Telegraph* jelentik, hogy *Dreyfus* verhasban megbetegedett.

Szudán.

Kairó, január 6. *Cromer* lord és *Kitchener* basa tegnapi Omdurmanban a szírdár lakásán több szudáni

sejket és más előkelőségeket fogadtak. *Cromer* lord ez alkalommal beszédet mondott, amelyben azt mondta, hogy a brit-egyiptomi kormányhatalom egyetlen képviselője Szudánban *Kitchener* basa. Nem fogják megkísérteni az országnak Kairóból vagy Londonból való kormányzását. *Cromer* megígérte, hogy az ország lakosságának vallását tisztelni fogják és szegénynek és gazdagnak egyenlő jogai lesznek. Az adók is mérsékeltek lesznek. A beszédet nagy tetszéssel fogadták.

A trónkövetelő.

Páris, január 6. *Bernaer*, a plebiszcitum bizottságának elnöke felhatalmazást kapott annak a kijelentésére, hogy *Viktor Napóleon* herceg a *Matinnak* azt a cikkét, mely szerint ő államesinyt tervez, a közlés előtt nem ismerte és nem ismeri a szerzőjét sem a cikknek, amely különben több pontban helytelen.

Amerika flottája Angliában.

London, január 6. Hír szerint az *Egyesült Államok* hajóhada Julius havában látogatást tesz Portsmouthban, ahol a vendéghajók tiszteletére nagy angol hajórajt fognak összevonni. Az amerikai flottát, egy hírlík, *York* hercege, a prezumtiv trónörökös, fogja üdvözölni. (nvt.)

A jezsuiták visszahívása.

Berlin, január 6. Az evangélikus szövetség központi eljárársága kérvényt adott be a szövetségtanácshoz amelyben óvást emel a centrum-pártnak az ellen az indítványa ellen, hogy a jezsuitákat hívják vissza. A petíció igen éles hangon követeli, hogy a szövetség erőlyes határozatot hozzon, amely a jezsuiták érdekében folyó akciónak egyszersmindenkora véget vessen. (nvt.)

A spanyol kormányválság.

Madrid, január 6. A *Heraldo* jelentése szerint az esetben, ha Polavieja pártja és a konzervatív párt, amelyeknek egyetértését föltételezik, kap megbízást az új kabinet megalakítására, a hadügyminiszter átveszi a tengerészeti tárcát is, a miniszterelnököt pedig a külügyek vezetésével is megbízzák.

Luccheni.

Bern, január 6. A svájci távirati ügynökség jelenti Genfbenl: Egy rendőrbiztos a szövetségi hatóság megkeresésére kihallgatta *Lucchenit*, hogy megtudja hogyan bűnnek a fogolylyal. A kihallgatás során *Luccheni* mollesleg csakugyan azt mondta, hogy más valaki a pályaudvaron revolverrel várta a boldogult *Erszébet* császárnét és királynét, és tett egyéb célzásokat is, de azok olyan bizonytalanok és ellentmondók voltak, hogy komolyságuk nagyon is kétséges.

Vasutépítés Kis-Ázsiában.

Konstantinápoly, január 5. A szultán utasította a közmenakügyi miniszteriumot, hogy készítse elő a szerződést és a koncesszió föltételeit azokra a kis-ázsiai vasutakra nézve, amelyeknek terveit gróf Kapnist bemutatta. Beavatott körökben nem vonnak ebből a formalitásból, amely minden koncesszió-kérésnél szokásos, messzebbmenő következtetéseket, sőt ellenkezőleg, mint eddig, ugy most sem tartják valószínűnek, hogy gróf Kapnist megkapja a koncessziót.

Menelik országából.

Róma, január 6. A Stefani-ügynökség jelenti Masszuából: *Rass Makonnen* csapatai élelembányban szenvednek. Két hadszlopát, amelyek a tábor környéken portyázásra indultak, hogy élelmiszert szerezzenek, a bennszülöttek visszaverték és körülbelül 100 fegyvert elvettek tőlük. Hír szerint *Rass Makonnen* békét ajánlott azokkal a föltételekkel, amelyeket *Rass Mangasa* ajánlott november havában, de amelyeket akkor visszautasítottak. *Rass Mangasa* állítólag nem akar alkudozásba bocsátkozni.

A kínai kérdés.

London, január 6. A *Reuter*-ügynökségnek jelenti *Vej-Haj-Vej*ből: A brit kormány elhatározta, hogy a kikötő előtt fekvő Liu-Tung-Tasz (?) szigetnek egész nyugati részét megveszi.

London, január 6. Amint a *Reuter*-ügynökségnek Pekingből jelenti, egyre valószínűbbnek látszik, hogy a kínaiak nem fognak beleegyezni abba, hogy a franciák területet Sanghaiban nagyobbíttassék.

A Filippini-szigetek.

Washington, január 5. Ma nyilvánosságra hozták azokat az utasításokat, amelyeket *Mac Kinley* elnök e hó 1-én Otis tábornoknak Manila-ba küldött. Az utasítás első sorban elrendeli, hogy az egész szigetecsoport számára amerikai katonai közigazgatást szervezzenek és meghagyja a tábornoknak, hirdesse ki, hogy a szigetecsoport valamennyi lakosának joga és tulajdona tiszteletben fog részesülni. Amerika tekintélyét, ha kell, erőszakkal is fogják érvényesíteni. A szigetek polgári közigazgatási hatóságai és a tör-

vényszékek, a mennyire lehetséges, hivatalban maradnak. Az elnök utasította továbbá a táborokat, hogy az Egyesült-Államok birtokában lévő összes kikötőket illeték fizetése ellenében nyissa meg minden nemzet kereskedelmének. Végül felszólítja a táborokat, legyen meg minden, ami módjában van, hogy megmutassa a sziget lakosságának, hogy az Egyesült-Államok missziója a jóindulatú asszimiláció; de azért Amerika erős karral és egész tekintélyével el fog hátrítani minden akadályt, amely jó és biztos kormányzatnak az Egyesült-Államok zászlaja alatt való meghonosítását gátolná.

New York, január 6. A *World* jelenti Washingtonból: Megbízható forrásból jelentik, hogy Miller tábornok azt az utasítást kapta, hogy Hollóban később ki és szállja meg a várost. *Dewey* tengernagy táviratilag jelentette, hogy a *Concord* és *Petrel* ágyúszázadokat Hollóba küldte.

Közgazdasági táviratok.

Frankfurt, január 6. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom, Osztrák hitelrészvény* 226 20. *Osztrák-magyar államvasút* 154 60. *Déli vasút* 27 40. *Magyar aranyjárdék* ——. *Magyar koronajárdék* ——. *Osztrák aranyjárdék* ——. *Osztrák ezüstjárdék* ——. *Osztrák papírjárdék* ——. *Bécsi bankgyesület* ——. *Alpesi bányarészvény* ——. *Olasz járadék* 93 25. *Diskontó-bank* 197 20. *Laura-kohó* 215.—. *Harpeni* 176 75. *Nyugoti.*

New York, január 6. *Liszt* helyben 275. *Buza* helyben január 75.%, márciusra 77.%, májusra 73%. *Tengeri* január 41.%,

Chicago, január 6. *Buza* január 70.—. *Tengeri* január 36.%,

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

T. Z. urnak. *Szeged.* Nem ismeretlen előttünk annak az urnak a kritikus működése s az ön által beküldött példa egyik szép példája ennek. De hat miért löjük verőre ágyúval? Azt hisszük, az odavaló közönség amugy is tisztában van az ilyen kritikák értékével.

F. Ke. Olyan szigorú szabályokat már igazán nem lehet felállítani. A játékos még akkor sem ad reonozot, ha színre nem adott színt (természetesen, ha észreveszi, mielőtt az ítélet hazavitték.) hiszen az az csak elárulja a maga kártyáját. Ezért is, de meg a játék kedélyessége érdekében sem kifogásolhatja, ha az ellenfél „halomra játszik.”

Fekete lány. A postai kezelés tanulásának ideje alatt sem kaució nem kell, sem fizetést nem kap. Négy-öt hónap alatt megtanulhatja a kezelést, aztán posta és távirati igazgatósági engedéllyel vizsgálhat s postamesteri állásért folyamodhatik. — **B. S. Nagyvárad.** Tanítói oklevele alapján, a kereskedelmi miniszter engedélyével, esetleg fölveszik a postai és távirati tisztí vagy a vasúti tisztí tanfolyamra, ha ugyan jó bizonyítványai vannak s egy befolyásos protektorra talál. A kereskedelmi iskolába csak úgy léphet át, ha a különböző tantervekkel vizsgát tesz. — **Kiváncsi.** Készmárkon állami felső kereskedelmi iskola van, igazgatója: Belóczy Sándor. — **B. J. Bodony.** Bloch Manó, VI. Aradi-utca 8. — **W. M. Husz** I. Igen, feleséges emberek. 2. Mindenesetre a minőség s az írója szerint. — 3. Minden negyedik nap indul egy-egy görög Európa féle. Menetrendjüket akarmélyki vasúti ut-ututabban megtalálhatja. 4. Szíves üdvözlötét szeretettel viszonzunk. — **R. G. Alva** Thomas Edison. — **Vöcsi előzetes.** 1. Hat gimnáziumi osztályt követelnek meg a fölvetelhez. Állami segélyért a közoktatásügyi miniszterhez kell folyamodni. 2. Tanítóképzésbe fölveszik négy középiskolai bizonyítvánnyal. — **B. Ö. Satoraly-Ujhely.** Meltóztatssék ezt Nyitra vármegye alispáni hivatalánál megkérdezni. Mi nem ismerjük az

illetőt. A nyitri járás főszolgabírája különben Majthény Géza. — **B. J. Budapest.** Ha a postakezelőnői tanfolyamot akarja végezni, folyamodjék engedélyért a budapesti posta- és táviratigazgatóságához. Mellékelni kell: a születési, négy polgári iskolai bizonyítványt s egy postamester nyilatkozatát, aki kijelenti, hogy a kezelőnői tanfolyam bevégezése után megegyez, hogy nála gyakornokosodjék. A kezelőnői tanfolyam és a gyakornokoskodás idejére, ami néhány hónapot vesz igénybe, nem kap fizetést, de aztán mint postakiadó 1 forint napi díjat kaphat, sőt ha leteszi a kezelőnői vizsgát, postamesteri állásért is folyamodhatik, ahol ilyen üresedésben van. Ha nincs protekciója, menjen föl audienciára a kereskedelmi miniszterhez, vagy az államtitkárhoz s forduljon azoknak az igazgatóságához. Ha jó bizonyítványai vannak s üres hely is van, alig hisszük, hogy mellőznék. Mindenesetre próbálja meg annál a biztosító intézetnél is, ahol egy ízben már akceptálták, talán sikerül megkapnia ezt az állást. — **Theológus.** A könyvelést minden kereskedelmi iskolában tanítják. Szegénységi bizonyítvány alapján az iskola igazgatósága esetleg megengedi, hogy tandíjmentesen hallgassa ezt a studiumot. Vizsgáznia nem lehet, ha csak a könyvelést tanulja, de látogatási bizonyítványt kaphat az év végén. Magánúton is megtanulhatja a könyvelést. *Bun:* Egyszerű és kettős könyvvitel című könyvből, melyet 1 forint 60 krajárért megrendelhet a *Budapesti Napló* kiadóhivatalában. — **L. Sem** az első, sem a más. Iik még nem alakult meg. — **B. A. Borsod-Mező-Kereszt. Intézkedünk, hogy a kérdéses jelentést megkapjuk s közölhessük.**

KÖZGAZDASÁG.

A tőzsdé ma az ünnep miatt zárva volt. A magánforgalomban az üzlet csak néhány kötésre szorítkozott. Az iránzat nyugodt maradt. Kötések: Osztrák hitelrészvény 360.40—360.75 forint, osztrák-magyar államvasút 362.50—362.75 forint.

Zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 360.50 forint.

Napirend.

Naptár. Szombat, január 7. — Római katolikus: Remjund. — Protestáns: Remjund. — Görög-ország: (december 26.) Isten sz. Már. — Zsidó: Tebeth 25. — Sabbath Semoth. A nap két reggel 7 óra 32 percek. — Nyugszik délután 4 óra 8 percek. — A hold két éjjel 2 óra 36 percek. — Nyugszik délelőtt 11 óra 44 percek. A miniszterek nem fogadnák. A pesmegyei kerékpáros egyesület bálja a Pásztyokban. (Andrássy-ut 60.) A Somogyi Mulatóban a „Reklám asszony” bemutató előadása és átlarcos bál. A Rókos-Szent-Mihály Szent György telepi közbirtokosság zánkörű mulatsága a Lövöldében. (Rottenbiller-utca 37/b. szám.) A ferencvárosi polgári kör táncmulatsága a Bakácz-téren levő helyiségekben. Az V. kerületi munkás kaszinó bálja az ügyvédi kamara helyiségében. (Szemeró-utca 10. szám.) A budapesti szikszigárdy alkalmatosságainak bálja a terözvárosi kaszinóban. (Andrássy-ut 39.) Téli tárlat az új múzeumban. Nyitva délelőtt 9-12 óráig délután 4-ig. Belépődíj 50 krajár. Nemzeti múzeum. Képtár. Nyitva délelőtt 9 órától 1-ig. A múzeum többi tárlai 1 korona belépődíj mellett megtekinthetők. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9-12-ig. Délután 3-8-ig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3-8-ig. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9-1-ig. A néprajzi múzeum (Csillag-utca 15.) nyitva délelőtt 9-1-ig. A Teknőseleti Iparműzeum nyitva. Deák múzeuma a keresepi temetőben, nyitva este 5-ig. Iparművészeti múzeum zárva. Az új országgyűlési képviselőház megtekinthető délelőtt 10 órától 1-ig. Belépődíj 1 korona. Szabadalmi leveletár (Erzsébet-körut 10.) nyitva délelőtt 9-1-ig. A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye nyitva délelőtt 9-1-ig.

A Nemzeti Szalon kiállítása nyitva délelőtt 9-től este 9-ig, a Kossuth Lajos-utcai Cziráky-palotában. Belépődíj 20 krajár.

A Hódolós díszfelvonulás. Eisenhut Ferenc óriási körképe, látható Városliget, Andrássy-ut végén, reggel 9 órától este 5 és fél óráig. Belépő díj 60 krajár, gyermekjegy 30 krajár.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Állandó kiállítás, kereskedelmörtörténeli múzeum és keleti mintatár az Ipacsarnokban délelőtt 9-12-ig és délután 2-5-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott délelőtt 9-től délután 2 óráig. Magyar házi-ipar központi bazar, Kerespesi-ut 22. I. emelet délelőtt 9-től déli 1 óráig és délután 3-tól este 7 óráig. Tudakozó iroda és nyilvános szakkönyvtár, Kerespesi-ut 20. szám, délelőtt 9-12-ig és délután 3-8-ig. Alattkerti nyitva egész nap.

Elsőrangú hazai gyártmány.

Szöcséplők

Pontos cím: **Első magyar Gazdasági gépgyár** részvénytársulat

*** BUDAPEST. ***

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára mely a gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni. Részletes árjegyzékkel és szakértői felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szeceksavágók. Morszólók.

Kivonat a hivatalos lapból

— Január 6. —

Kinevezések. A közös külügyminiszter Schischka Viktor számtanócska főszámtanócska, Peitl Pál I. osztályú számtanócska számtanócska, Muchmayer Rikárd II. osztályú számtanócska II. osztályú számtanócska és Schier Benő számgyakorlatok II. osztályú számtanócska nevezte ki. — A vallás és közoktatásügyi miniszter úr. Kovács Károly és Pittner Aurél makkói állami főgimnáziumi helyettes tanárokat ugyanezhez a tanintézethez rendes tanárokká; Török Tamás makkói közegyi iskolai tanító a makkói állami elemi népiskola-hoz rendes tanítavó; Terfölg János okleveles tanító a füzsi iskolai elemi népiskola-hoz rendes tanítavó kinevezte. — Az igazságügyminiszter úr új. Simon Ferenc erzsébetvárosi törvénytörvényi teleknyvi átalakító díjnokot a medgyesi és új. Borus Ferenc hajdu-bérbizományi járásbírósi teleknyvi átalakító díjnokot a hajdu-bérbizományi járásbírósi ügyosztály vezetője nevezte ki.

Megválasztás. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Filip Mihály és Wojnesich Mária temeskubáni közegyi iskolai tanító, illetve tanítónét jelen állásban végleg megválasztotta.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Stefnóvitsné Kutovszky Gizella kiskundorozsmai tanítónét a makkói állami elemi népiskola-hoz helyezte át. — Az igazságügyminiszter úr új. Ódon lengyelleti járásbírósi díjnokot a közegyi járásbíróshoz helyezte át.

Névváltoztatás. Spiegel Ferenc soproni illetőségű budapesti lakos Sopronyira változtatta nevét bolgyminiszteri engedéllyel.

Részletek. Teleknyvi átalakító díjnoki átlarcos a nagyszombati járásbírósnál 2 hót alatt; algyuzói állarcos a békési járásbírósnál 2 hót alatt.

Orvosi rendelő-intézet

idült (chronikus) betegségekben szenvedők számára

Budapest, V., Váci-körut 18. sz. alatt.

Evek során kiélt próbatéva és pártatlan gyógyhatásának bizonyult

Dr. Kovács I.

egy. orvostudor

hämopatiai gyógymódi amelylyel kizárólagosan a vár úton gyökeresen kigyógyít: **nsth-mát, nöbajokat, sápköröket, szív-és gyomor-bántalmakat, közszerény** — még a legsúlyosabb formát is — súlyos idegbajokat (migraine, álmatlanság, szédülés, hysteria és neurasthenia, kezdődő agygyulladás és elmezavar. agygerincbántalom)

makacsvér-és bőrbetegségeket

Egyetlen és legbiztosabb védelem

szélahűdes, kezdődő vakság és elmezavar ellen.

A díjazás mérsékelt.

Rendelés naponta 9—1-ig és fél 3—6-ig.

Meghívásra beteget látogat.

50 év óta

kökeveltségnek örvendőnek köhögés, rekedtség, torok-és légzési szervek működési zavarainál a kútnóknak bizonyult

Egger-féle mellpasztillák

(1 doboz 50 kr. és 1 ftt. Próbadoz 25 kr.)

Bőrmegbetegségekre, a gyomor rendellenességeire, a radikulitis hátsóizmok bonyolultságára

EGGER SZÓDAPASZTILLAI

(1 doboz 30 kr.) Bőrmegbetegségekre, a gyomor rendellenességeire, a radikulitis hátsóizmok bonyolultságára

NÁDOR gyógyszer. Budapest, Váci-körut 17.

HOFF JÁNOS MALÁTA CUKORKAI

kökeveltség, rekedtség, elnyelődés, különösen pedig tüdőgyulladások, a valós malátát kivonat cukorkák; emésztési zavar előidézése nélkül használhatók bármely mennyiségben.

Egy doboz ára 10 kr., egy szeleki ára 30 kr.

Kapható az összes gyógyszerkereskedésben, Magyarországi királyi ártárakban.

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-tára, Király-utca 12.

Makulatura papir eladó. Cím a kiadóban.

„Az Értékpapír-üzlet”

Névkülözetlen kézikönyve mindou sorsjegy vagy értékpapír tulajdonosnak. Jankók és takarékpénztárak értékpapír- vagy énközvetelőinek hasznos utmutatója.

Szerkesztette: **Berger Mór** és **Márkus Sándor**

Ára 1 ftt 50 kr.

Megrendelhető: a „*Budapesti Napló*” kiadóhivatalában.

A nekünk bemutatott számtalan megbízható hiteles közönlési folytat esen orvostudor legméglegben ajánlatát.

Titkos betegségeket elgyengült férfierőket, elektromassago

segélyvel, mely a modern orvosi tudomány vívmányai közt az egyedül és eddig még el nem ért sikerrel mutat fel, a leggyengültebbeket és szelket, az infirmitás utóbbiak, magánbetegségeket, a bujkálókat utóbbiaknak, nőknél főleg: bármennyire gyölkök is, valamint mindazon nő bajokat, melyeknek a magánlagnak egyik fő oka az a betegség, amelyet az új gyógyítás minden formája szerint, biztos eredménytel, gyorsan és gyökeresen meggyógyítandó gyakorlati alapján

Dr. GARAI ANTAL

orvos, sebész, szülés és szemész-tudor, volt csász. kir. oszt. főorvos.

BUDAPEST, BÉLY-UTCA, IV. KER., KIS-OROSZ-UTCA 1. SZ. emelet, belépés 10 lépésnyire.

Rendel: naponta 10 óráig dé. 4 óráig s 6 óra délutánig, este 7 óráig s 8 óráig. Levelekre díjmentesen és kimentésen válaszolunk. Gyógyeszközök a gondoskodva lesz. Könyvek külön vártóterem.

Ugyanott megjelenik és szerkeszt Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető **NEPPIRÁS** U. T. M. U. T. C. (már a 30-ik kiadásban megjelent) a neml betegségeket és azok amennyire gyógykezeléshez című könyv, volt ára 2 ftt 50 kr. most csak 90 kr. 20

A könyv új kiadásokkal 1 ftt beklüdtése mellett bérmenten kúldetik meg.

A könyv tartalma: I. Az irva-és orvosi lélektan. — II. A neml élet ábrólása. — III. Az életkorok és az éjjeli megrendelés. — IV. A huzogószék (triplex) és huzogószékűlet. — V. A bulgár (málhás). — VI. Fehérhártya. — VII. Elgyengült férfierő. — VIII. Női magánlagnak.

IX. Az irva-és orvosi lélektan és a neml betegség és a gyógyítás a gyakorlatban.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi január hó 7-én.

A nagymama.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta Csiky Gergely.

Személyek:
Szernéiné Prielle K. Mártha Csillag
Ernő Zilahy Todorika Vizvári
Órkény Gyenes Novelesz Rákosi
Kálnán Horváth Lelkes Gabányi
Pirooska Vizvári M. Galambosné Vizvári
Timár Karolin Boér H. Pincér Faludi

Kezdete 7 óraker.

Vasárnap d. u. A makrancos hölgy. Este: Folt, amely tisztít.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi január hó 7-én.

A vasgyáros.

Számú 4 felvonásban. Irta Ohnet György. Fordította Fáy J. Béla.

Személyek:
Beaulieu Lendvayné Sophie, neje Nagy I.
Claire, leány Márkus Derblay Mihályfi
Octave fia Dészö Susanne Ligeti J.
Bligny herceg Császár Moulinet Ujházi
Préfent báró Hetényi Athenais Maróthy

Kezdete 7 óraker.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1899. évi január hó 7-én.

Lejo Lili k. a. vendégfelleptével.

A tévedt nő.

Opera 4 felvonásban. Zenéjét szerezte Verdi. Szövegét írta Piave.

Utána:
A nappal és az éjjel.
Ballett 2 képbén. Irta. Beer József. Zenéjét szerezte Tóth Lajos és Metz Albert.
Kezdete 7 óraker.

Vasárnap A windsori vig nök.

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi január hó 7-én.

Először: A galamb.

Böhöz 4 felvonásban. Írták: De Gas Périceau, Hesse és De Berny. Fordította: Ambrus Zoltán.

Személyek:
Bourdichon Szathmáry Culturo Hegedüs
Gormaine Haraszthy Mirandole Kazaliczky
Gabriele Négrády Beapóld Balassa
Diane Lánzy Beapóld R. Rostagni
Valinstard Fenyvesi Onésime Szerényi
Gandillac Tapolczai Durbec Bárdi

Kezdete 7 1/2 óraker.

Vasárnap d. u. Szőke Katalin. Este: A galamb. 2-szor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi január hó 7-én.

Blaža Lujza asszony, mint vendég.

Az édes.

Népszínmű 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerezte ifj. Bokor József.

Személyek:
Özv. Pörgéné Blaža L. Huszthy Benő Tollagi
Sárka Blaža S. Mándrucz A. Solymosi
Bezeg Dani Szabó Fúrge P. Lubinszky
Galamb Ferkó Vidor Kókier Pista Ubjári

Kezdete 7 óraker.

Vasárnap d. u. Lumpácus. Este: Az ördög mátkája.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi január hó 7-én.

B. A. L. E. K. (Cabinet Piperlin.)

Operett 3 felvonásban. Írták: H. Raymond és P. Burali. Zenéjét szerezte: Hervé. Fordították: Rákosi Viktor és Mekai Emil.

Személyek:
Piperlin Boross Leó Odry
Merlingard Szilágyi Colombe Ledofsky G.
Bardinal Ráthonyi Zenaide Vilád
Vetiver Balasi Céline Bilkei
Roussigne Rózsahegyí Anita Somló

Kezdete 7 1/2 óraker.

Vasárnap d. u. Aranylakodalm. Este: A bolond.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi január hó 7-én.

Zárva.

Somossy Mulató

Albrecht Ferenc, bérlió.
Ma
Első nagy elite álarcos bál az összes helyiségekben és az adaptirozott színpadon a Mulatóban. A helyiségek megnyitása pont 9-kor. 9 órától 10 óráig zene és kalli zene 3 zenekar által.
Pont 10 óraker: Augustini Poldi k. a., Franceschini és Frolda Mária kisasszonyok felléptével
Először:
RECLAM ASSZONY
nagy modern szenzációs balett, énekel és 3 tableaux, előadva 180 személy által. — A balett után: tánc és művész-előadás az összes helyiségekben egész éjjelen át.
N. B. Jegyek egész napon át kaphatók a Somossy Mulató pénztáránál, valamint az előveteli tőzsdében, a számozott helyek azonban csak a Somossy Mulató pénztáránál kaphatók.

"LOLEGET"
sorsjegyekre és értékpapirokra bármily kisazet legolcsóbban ad
Kormos Gyula és Tsa bank- és váltóüzlete
V., Dorottya-utca 5.

Uj! Koncert-trombita
törvényesen védve 49.987. sz. a.

Külön hangszert nem rendelésnek, minden elkészítendő dalnak, dalok, feladatok, indok, hangok fordításra alkalmas és a legjobb sárgaribizból készül.
Hangjegy-ismeret nem arányos és mindenki oktatás nélkül azonban tal rájuk fejt. Teljes hang már egészen gyönyörűen is.
Egyformán mutatják egy felnőtnek, mint gyermeknek.
Ára 4 szeleppel: 2,70 ft.
8 : 3,00 ft.
15 : 3,49 ft.
(Elnöman megalkotására 25 kral 30b) z la osknyvet beledzve.
Az árak olyan alacsonyak, hogy mindenki megteheti egy kioldolva vele, a mely kétségkívül a hangszert terjedésére és utánrendelésre fog vezetni.
Széküdtl utánvétél

Schürmann Károly
hangszergyár,
Haspe (Westfalen).
Jedliczka Róbert Komoruban, Osztrák Széküdtl, ajánlja kedvelt
KARLSBADI
süteményei karácsonyra. Egy bérmentes postacsomag négy forintnyi utánvétele kerüli és tartalmaz: 50 nagy és 50 kis karlsbadi, 50 vanília-, 50 megyerős, 50 delicieux és 50 Mignon recéte. 6350

Alkalmi ajándékul
már elhatározottnam, csakis fényképeket készíttetek WAITZNER fényképszeti műtermében, Erzsébet-körút 20. l. em. hol a legszébb kiviteül Makartnagságu kép darabontkál 1 ft. Ugyanott kis képek utánai nagytűsok jutányos árban elfogadtatnak.

"Kereskedelmi Vegyészeti"
című mű, melynek utmutatásai alapján az ország bármely helyén lakó, bármily foglalkozásu férfi vagy nő
évente
2-3000 forint biztos jövedelemre tehet szert, mai naptól
1 forint, ajánlott postal küldéssel 1 ft 20 kr. leszállított áron kapható.
Tekintve, hogy e műből már csekély számú példányok állanak rendelkezésre, az érdeklődőknek a könyv
azonnali megrendelését ajánljuk. Tisztviselő, tanító, közigazgató, postamester uraknak és egyáltalában minden intelligens egyéneknek a könyv vagyonszerzőre képestő mellettfoglalkozást nyújt. Kereskedőknek nélkülözhetetlen. Az őszeg előzetes beküldése mellett megrendelhető a „Kereskedelmi Vegyészeti” könyvkiadó vállalatánál Újpest, István-utca 2. szám.

!Hallatlan!
206 pompás tárgy csak 2 ft 10 krért.
1 gyönyörűen aranyozott óra láncsal, 2 évi kezességgel. I nagyon elegáns párisi hölgybroche, legújabb fagon. I igen finom csiszolt toalett-tűkötökben. I jegyzőkönyv angol vasonba kötve. I készülek kézelőgomb prima-double aranyból. I készülek ingelégomb prima-double aranyból. I pár fülbevaló prima-double aranyból, imitált kövekkel.
1 nagyon hasznos írőkészlet. I kitűnő illatu toalettszappan. I drb igen finom színtartó zsebkendő. I drb pompás mellti mesterséges briliánsokkal. 72 drb nagyon jó adótló eredeti csomagolásban. 25 iv finom levőparit. 25 finom boríték és 65 tárgy, amelyre minden gazdasszonynak szüksége van.
Ezt a fentvezetett 206 pompás tárgyat csak 2 ft 10 krért szállítom (csak maga az óra megér annyit). Megrendelhető a m. kir. postahivatal utján utánvétellel vagy az őszeg 12zetes bekdldése mellett az Óra kiviteül ház
Zahler János, Krakó, Krakauer gasse 16. cég által.
Meg nem felelt 8 nap alatt visszaveszek.

Oleó arany és ezüsteladás,
valamint a legszébb ók-szertárgyak, u. m.: arany férfi láncok grammja 85 kr., arany férfiorák 15 ft, arany női órák 10 forint, gyémántgyűrűk, fülbevalók, brosstűk, 6 ft 50 kr-től kezdve.
12 darab valói ezüst ezüst-ésköz 6 ft 25 kr., étköz-szervizek 12 személyre 140 ft, 6 személyre 75 ft-től kezdve.
Girandolok, gyertyatartók, tálcák és a szakmába vágó cikkek grammja 6 kr, minden darab hivatalos fémjelzőssel van ellátva.
Veszünk zálogházi céndzslákat.
Grünberger A. Béla örökösök
Budapest, Városház-tér 9. (Haris-bazár) l. em., ajtó 23. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Minden házi-asszony
vegye meg Zityah Agnesnek vadati magyar szakéskönyvét, mely teljes háziutkötvet és tartalmaz. Az arany sepen beöltöte 1 ft 80 kr.
Megrendelhető: a „Budapesti Napló” kiadó-vivatalában

Titkos betegségeket
bujakóros bajokat, bőrbetegségeket, huyesé széküdtel, huyeséfolyásokat, u gyógyomod szert befecskendezés nélkül, ha sievült. Tehet lenséget, elgyógyult férliert az electropatiu gyógyomod szemt. biztos eredménnyel gyorsan és gyökeresen, 31 évi gyakorlat alapján gyógyít
Besenbek Alajos
sebész-orvos és szülész.
Rendelnaponta: reggel 9 órától délután 4 óráig, és este 7-8 óráig. Díjazott levelekre is válaszol. Lakik: BUDAPEST, Király-utca 12. sz. 11 emelet 17. ajtó. Külön be és kijárat

Univ. Med. Dr. Czinczár J.
gyógyít gyors és biztos sikerrel, könyelmes módon mindennemű: huyeséfolyást, nők fehérfolyását, vizeleti betegségeket, valamint nem: tehetetlenéget és nyugenséget, titkos betegségeket és következményeit, továbbá mindennemű bőrbetegségeket, pattogzást, sömbért, bőrfekélyeket és kútköveket stb. ol-távólti anyaggyeget, málfólt, szepfét, személesét s mindennemű bőrtörzslást.
Lakik: Budapest, VII., Kerepesi-ut 14. l. em.
Rendel: délelött 10-11-g, délután 3-7-g.
Külön váróterem hölgyek és urak részére. Levelekre azonnali válasz.

Kávé
Kávémagaz. n Budapeston.
Kiváló, külsérgmentesen hához szállítva.
Külön jó minőség.
1/2 kg. Kuba kávé ft 6.50
1/2 kg. Mokka kávé 6.50
1/2 kg. Jáva kávé 6.50
1/2 kg. Gyönyör kávé 6.80
1/2 kg. Portorikó kávé 6.80
1/2 kg. Császárkerekű tea 1.55
1/4 kg. Túmélék tea95
Bámula-tos oleó árak.
Postán utánvétellel: vagy a p.n. elölegos bekdld. sével naponta széküdtlűs bérmentve.
Egyes fajokat vegyesen is küld:
BELÁK ISTVÁN
kávé-és tea kiviteül ház, Budapest, VII., Tottenbiller-utca 4. sz. Telefon 61-75.
Átmeneti paktár Firenze.

Zongorák és pianinók
A világ első gyá-raiból, valamint saját készítmények, melyek zeneművészek által a zene gyöngyeinek nevezettek el, ez időben legszolidabban vásárolhatók.
Keresztély mintazongoratermében, Budapest, Váci-körút 21. sz.
Ősika zongorák becsületretek és hangolások. valamint javítások lelthissmeretesen eszközöltetnek. Váci-körút 21. sz. (Ipar-udvar).

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PÁP ian PÁP ian PÁP ian
1 öszegnyitató vaságy 9 matracal 10.-
1 drb rouge paplan 1.70
1 „ caecimó paplan 2.50
1 „ saín caecimó paplan 3.20
1 „ a-laszcaecimó paplan 4.80
1 „ altisz selyem paplan 7.50
1 „ fodrosalt. sely. paplan 12.-
1 „ 10 vászon ágylépedő 1.20
1 „ vasas n. kútl. ágylépedő 1.50
1 drb 16 vászon chifon paplan lenedős 1.50
1 drb 16 vászon takókró 1.80
1 drb 16 léonkóré 1.50
1 acél sodrony ágybetét 5.-
1 tengerifüi fojánkos 1.-
1 levarott szalmazsák 2.20
1 „ mat. 2.80
1 „ mat. 4.50
1 lözáró 1.50
1 párnázott ruganyos mat-lac 10.-
1 nagy szoba szőnyeg 200/300 2.50
1 szék tunis. függöny 1.50
1 bouret ágyterítő 2.20
Futószőnyegek méterenkint 25 krtól 4 ft-ig.

GICHNER JÁNOS és TÁRSA
paplan, matrac és kárpitosaru gyárkosok, szőnyeg, függöny, ágy- és asztalterítők stb. nagy választékban.
Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. szám.
Árjegyzéket kérésre ingyen és bérmentve küldünk. Nem lötsz árakat kérésre küldünk, vagy a pénzt visszaadjuk.

Titkos betegségek ellen
25 évi, részben katonaszorosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvosi tapasztalatai után legmelegebben ajánlíható
DR. KAJDACS, v. cs. és k. ezredorvos.
Electrotherapiail rendelő intézete Budapest, Váci-körút 4. sz. 1. em.
A legelhanyagoltabb huyeséfolyásokat, bujakóros sebeket, syphilit, az önfertőztetés utána
Elgyógyult férfierőt
az orvosi világ által legújabbban olyannyira felkarolt és hatásában páráján sikerü
Electro-Massage
által, magómiéseket, nőknél fehérfolyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori hünek következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött háttérnebejakólt gyógyvit a legújabb gyógyomod szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.
Rendel: délelött 9 órától 4 óráig: este 7-8 óráig. Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat. Külön váróterem.
Levelekre díjtalanul azonnali válaszolunk; esetleg gyógyászunkról is gondoskodva lesz.